

W.I. Lenin

De dreigende catastrofe en hoe die te bestrijden

www.MinisterieVanPropaganda.org

Inhoudsopgave

1. De honger nadert
2. Volstreekte dadenloosheid van de regering
3. De controlemaatregelen zijn algemeen bekend en gemakkelijk uitvoerbaar
4. Nationalisatie van de banken
5. Nationalisatie van de syndicaten
6. Opheffing van het zakengeheim
7. Het gedwongen opgaan in verenigingen
8. Regulering van het verbruik
9. Afbraak door de regering van het werk van de democratische organisaties
10. De financiële ineenstorting en de maatregelen daartegen
11. Kan men vooruit gaan wanneer men bevreesd is naar het socialisme te gaan?
12. De oorlog en de strijd tegen de ontwrichting
13. De revolutionaire democratie en het revolutionaire proletariaat

1. De honger nadert

Rusland wordt bedreigd door een onafwendbare catastrofe. Het spoorwegverkeer is ongelooflijk ontwricht en de ontwrichting gaat steeds verder. Het treinverkeer zal tot stilstand komen. De toevoer van grondstoffen en kolen voor de fabrieken zal ophouden. De toevoer van graan zal ophouden. De kapitalisten saboteren (schaden, staken, ondermijnen en belemmeren) bewust en onophoudelijk de productie, in de hoop dat een ongekende catastrofe zal leiden tot de ineenstorting van de republiek en van de democratie, van de sovjets en in het algemeen van de verenigingen van proletariërs en boeren, waardoor een terugkeer naar de monarchie en het herstel van de almacht van de bourgeoisie en de grootgrondbezitters zal worden vergemakkelijkt.

De dreiging van een catastrofe van weergaloze omvang en van een hongersnood is onafwendbaar. Ontelbare keren is daarover al in alle kranten geschreven. Een onnoemelijke hoeveelheid resoluties is zowel door de partijen als door de Sovjets van Arbeiders-, Soldaten- en Boerenafgevaardigden aangenomen, resoluties waarin wordt vastgesteld dat de catastrofe onvermijdelijk is, dat ze heel dicht voor de deur staat, dat een wanhopige strijd ertegen gevoerd moet worden en ‘heldhaftige inspanningen’ van het volk noodzakelijk zijn om de ondergang te keren, enzovoort.

Allen zeggen dit. Allen erkennen dit. Voor allen staat het vast.

En er wordt niets gedaan.

Een half jaar revolutie is verstreken. De catastrofe is nog dichterbij gekomen. De werkloosheid heeft een massale omvang aangenomen. Denkt men zich toch eens in: het land is zonder waren, het land gaat wegens gebrek aan producten, wegens gebrek aan arbeidskrachten te gronde, hoewel er voldoende hoeveelheden graan en grondstoffen voorhanden zijn — en in zo’n land, op zo’n kritiek ogenblik ontstaat er een massale werkloosheid! Wat voor bewijzen zijn er dan nog nodig om te laten zien dat gedurende het half jaar revolutie (die door sommigen de grote revolutie wordt genoemd, maar die voorshands met meer recht een ‘rotte’ revolutie genoemd zou kunnen worden) in een democratische republiek, bij een overvloed van verenigingen, organen en instellingen die zich trots ‘revolutionair-democratisch’ noemen, praktisch absoluut *niets* ernstigs tegen de catastrofe, tegen de hongersnood is gedaan? We naderen steeds sneller de ineenstorting, want de oorlog wacht niet en de door de oorlog teweeggebrachte ontwrichting op alle gebieden van het volksleven neemt steeds scherpere vormen aan.

Een klein beetje aandacht en wat nadenken zijn trouwens voldoende om zich ervan te overtuigen dat er middelen tot het bestrijden van de catastrofe en van de honger voorhanden zijn, dat de maatregelen om de strijd ertegen aan te binden volstrekt duidelijk en eenvoudig zijn, volkomen uitvoerbaar en ten volle overeenkomen met de krachten van het volk, en dat deze maatregelen *alleen en uitsluitend* daarom *niet* getroffen worden, omdat de uitvoering ervan de fabelachtige winsten van een handjevol grootgrondbezitters en kapitalisten zou aantasten.

Inderdaad. Men kan er staat op maken dat er geen enkele redevoering, geen enkel artikel in een krant van ongeacht welke richting, geen enkele resolutie van ongeacht welke vergadering of instelling te vinden is, waarin niet heel duidelijk en uitdrukkelijk gewag gemaakt wordt van de voornaamste en belangrijkste maatregel voor het bestrijden en afwenden van de catastrofe en van de honger. Deze maatregel is: controle, toezicht, registratie, regulering door de staat, een juiste verdeling van arbeidskrachten over de productie en distributie, spaarzaam zijn met de krachten van het volk, het vermijden van elke overbodige krachtsinspanning, zuinig omgaan met de krachten. Controle, toezicht, registratie — dat is een allereerste vereiste in de strijd tegen de catastrofe en tegen de hongersnood. Dat wordt niet betwist en is algemeen erkend. Maar juist dit wordt *niet gedaan* uit vrees de almacht van de grootgrondbezitters en kapitalisten, hun mateloze, ontzaglijke, schandalige winsten aan te tasten, winsten die

opgestreken worden als gevolg van de duurte en door leveranties aan het leger (en voor de oorlog 'werken' thans, direct of indirect, nagenoeg allen), winsten waarvan iedereen op de hoogste is, die iedereen waarneemt en waarover allen ach en wee klagen.

En de staat doet niets, maar dan ook helemaal niets om tot een enigszins serieuze controle, registratie en toezicht te komen.

2. Volstreckte dadenloosheid van de regering

Er vindt overal een stelselmatige, voortdurende sabotage van iedere controle, toezicht en registratie, van iedere poging ze door de staat op gang te brengen plaats. Nu is er een ongelooflijke naïveteit voor nodig om niet te begrijpen — en er is een uitgesproken huichelarij voor nodig om te doen alsof men het niet begrijpt — vanwaar deze sabotage uitgaat en met welke middelen ze wordt bedreven. Want deze sabotage door de bankiers en kapitalisten, dit *dwarsbomen* van iedere controle, toezicht en registratie wordt aangepast aan de staatkundige vormen van de democratische republiek, wordt aangepast aan het bestaan van ‘revolutionair-democratische’ instellingen. De heren kapitalisten hebben zich heel goed de waarheid eigen gemaakt die alle aanhangers van het wetenschappelijke socialisme met de lippen belijden, maar die de mensjewieken en sociaal-revolutionairen[1] onmiddellijk wensten te vergeten, zodra hun vrienden baantjes als minister, onderminister enz. hadden gevonden. Die waarheid is dat het economische wezen van de kapitalistische uitbuiting op geen enkele wijze wordt aangetast wanneer republikeins-democratische regeringsvormen in de plaats komen van monarchistische, en dus ook omgekeerd: men behoeft louter de *vorm* van de strijd voor de onaantastbaarheid en heiligheid van de kapitalistische winst te veranderen, opdat deze winst in de democratische republiek met evenveel succes kan worden verdedigd als dit ten tijde van de absolutistische monarchie het geval is geweest.

De tegenwoordige, nieuwste, republikeins-democratische sabotage van iedere controle, registratie en toezicht bestaat hierin dat de kapitalisten met de mond het ‘principe’ van de controle en de noodzaak ervan ‘geestdriftig’ erkennen (zoals alle mensjewieken en sociaal-revolutionairen vanzelfsprekend ook doen) en er alleen maar op staan dat het invoeren van deze controle langs ‘geleidelijke’, planmatige weg, ‘door de staat geregeld’, plaatsvindt. In werkelijkheid zijn deze welluidende woorden slechts een dekmantel om de controle te kunnen *dwarsbomen*, om haar in een niets, in een fictie te veranderen, om controle voor te spiegelen, alle zakelijke en praktisch belangrijke stappen te traineren, ongelooflijk ingewikkelde, logge, bureaucratische en levenloze controleorganen tot stand te brengen, die hopeloos afhankelijk zijn van de kapitalisten en absoluut niets doen en ook niets kunnen doen.

Opdat hetgeen hier gezegd wordt geen loze bewering zal lijken, willen wij ons beroepen op getuigen uit de gelederen van de mensjewieken en sociaal-revolutionairen, d.w.z. juist op diegenen die in het eerste halfjaar van de revolutie de meerderheid in de sovjets hadden, die aan de ‘coalitieregering’[2] hebben deelgenomen en daarom tegenover de Russische arbeiders en boeren de politieke verantwoordelijkheid dragen voor het feit dat zij de kapitalisten hun gang hebben laten gaan en dat zij elke controle hebben kunnen *dwarsbomen*.

Het officiële blad van het hoogste van de zogenaamde ‘gevolmachtigde’ (lach niet!) organen van de ‘revolutionaire’ democratie, de ‘zwestija’[3] van het CUC (d.w.z. van het Centrale Uitvoerende Comité van het Congres voor geheel Rusland van de Sovjets van Arbeiders-, Soldaten- en Boerenafgevaardigden), publiceerde in nr. 164 van 7 september 1917 een *besluit* van de juist door de mensjewieken en sociaal-revolutionairen geschapen en zich in hun handen bevindende speciale instelling voor controlevraagstukken. Deze speciale instelling is de ‘Economische afdeling’ van het Centrale Uitvoerende Comité. In haar besluit wordt *de absolute dadenloosheid van de bij de regering gevormde centrale organen voor het reguleren van het economische leven* officieel als een feit erkend.

Voorwaar, kan men zich een sprekender getuigenis voor het bankroet van de mensjewistische en sociaal-revolutionaire politiek voorstellen dan deze, die door de mensjewieken en sociaal-revolutionairen eigenhandig is ondertekend?

Al onder het tsarisme erkende men de noodzaak van het reguleren van het economische leven, en er werden tot dat doel enkele instellingen geschapen. Maar de ontwrichting greep onder het tsarisme steeds meer om zich heen en nam een ongekeerde omvang aan. Van begin af aan werd het als de taak van de republikeinse, revolutionaire regering gezien serieuze,

ingrijpende maatregelen te nemen om de ontwrichting te boven te komen. Toen met deelneming van de mensjewieken en sociaal-revolutionairen de ‘coalitieregering’ werd gevormd, deed zij in haar uitermate plechtige, aan het gehele volk gerichte declaratie van 6 mei de belofte en nam zij de verplichting op zich controle en regulering van staatswege in te stellen. Zowel de Tsereteli’s en de Tsjernovs als de overige mensjewistische en sociaal-revolutionaire leiders zwoeren plechtig dat ze niet alleen verantwoordelijk waren voor de regering, maar dat de zich in hun handen bevindende gevolmachtigde organen van de revolutionaire ‘democratie’ daadwerkelijk waakten over het werk van de regering en dit controleerden.

Er zijn sedert die 6de mei vier maanden verstreken, vier lange maanden, waarin Rusland voor het onzinnige imperialistische ‘offensief’ honderdduizenden soldaten in de dood heeft gejaagd, waarin de ontwrichting en de catastrofe met reuzenschreden steeds dichterbij zijn gekomen, waarin anderzijds de zomer juist uiterst gunstige mogelijkheden bood om een boel te presteren op het gebied van de scheepvaart, de landbouw, de geologische onderzoeken enz., enz. — na deze vier maanden zien de mensjewieken en sociaal-revolutionairen zich nu gedwongen de ‘absolute dadenloosheid’ van de bij de regering gevormde controle-instellingen officieel toe te geven!!

En deze mensjewieken en sociaal-revolutionairen bazelen er nu (we schrijven deze regels juist aan de vooravond van de Democratische Conferentie van de 12e september[4]) met het belangrijke air van staatslieden over dat hierin uitkomst geboden zou kunnen worden, indien men de coalitie met de kadetten[5] vervangt door een coalitie met de Kit Kitytsjen[6] van handel en industrie, met de Rjaboesjinski’s, Boeblikovs, Teresjtsjenko’s en co!

De vraag is nu: hoe kan men deze verbazingwekkende blindheid van de mensjewieken en sociaal-revolutionairen verklaren? Moet men hen als politieke zuigelingen beschouwen, die zo ontstellend onverstandig en naïef zijn dat ze niet weten wat ze doen en zich te goeder trouw vergissen? Of bezit de overvloed van bezette baantjes van ministers, onderministers, gouverneurs-generaal, commissarissen en dergelijke de eigenschap een speciale ‘politieke’ blindheid te veroorzaken?

Noten:

[1] *Mensjewieken*: aanhangers van een stroming in de Russische sociaaldemocratie. De mensjewieken kregen hun naam in 1903, toen op het Tweede Congres van de Russische Sociaaldemocratische Arbeiderspartij bij de verkiezingen van de centrale partijorganen de revolutionaire sociaaldemocraten onder leiding van Lenin de meerderheid behaalden (vandaar de naam bolsjewieken, afgeleid van het Russische woord 'bolsjinstwo', dat meerderheid betekent) en de opportunisten in de minderheid bleven (vandaar de naam mensjewieken, afgeleid van het woord 'mensjinstwo', dat minderheid betekent).

Gedurende het revolutionaire tijdperk van 1905-1907 keerden de mensjewieken zich tegen de hegemonie van het proletariaat in de revolutie, tegen het bondgenootschap tussen de arbeidersklasse en de boeren, en eisten zij een overeenkomst met de liberale bourgeoisie, waaraan naar hun mening de leiding van de revolutie moest worden overgelaten.

Na de overwinning van de burgerlijk-democratische revolutie in februari 1917 traden de mensjewieken toe tot de burgerlijke Voorlopige Regering, ondersteunden haar imperialistische politiek en trachtten een wig te drijven tussen de massa's en de revolutionaire beweging.

Na de Oktoberrevolutie ontpopten de mensjewieken zich openlijk als contrarevolutionaire partij, die optrad als organisator van en deelnemer aan samenzweringen en opstanden, gericht tegen het Sovjetbewind.

Sociaal-revolutionairen: kleinburgerlijke partij in Rusland, ontstaan eind 1901-begin 1902 door fusie van verschillende groepen en cirkels van narodnikistische richting. De sociaal-revolutionairen zagen geen klassenverschillen tussen proletariaat en boeren, ze versluierden de klassendifferentie en de tegenstellingen tussen de boeren onderling en ontkenen de leidende rol van het proletariaat in de revolutie. De tactiek van individuele terreur, die de sociaal-revolutionairen als de voornaamste methode in de strijd tegen de alleenheerschappij propageerden, bracht de revolutionaire beweging aanzienlijke schade toe.

Het agrarische program voorzag in het afschaffen van de particuliere grondeigendom en in het overdragen van de grond aan de dorpsgemeenschappen. Voorts bevatte het de ontwikkeling van alle mogelijke coöperaties. Dit program was progressief wat het liquideren van het grootgrondbezit betreft en het bracht daarmee objectief de belangen van de boeren in de periode van de burgerlijk-democratische revolutie tot uiting. Het agrarische program van de sociaal-revolutionairen had echter niets socialistisch in zich.

De bolsjewieken voerden een hardnekkige strijd tegen de sociaal-revolutionairen met als inzet de invloed onder de boeren. De partij van de bolsjewieken toonde aan welke schade de tactiek van de individuele terreur aan de arbeidersbeweging toebracht. Tegelijkertijd sloten de bolsjewieken onder bepaalde voorwaarden tijdelijk akkoorden met de sociaal-revolutionairen in de strijd tegen het tsarisme.

Na Februari 1917 vormden de sociaal-revolutionairen samen met de mensjewieken en de kadetten de voornaamste steunpilaar van de burgerlijke Voorlopige Regering, waarvan o.a. hun leiders Kerenski, Avksentjev en Tsjernov deel uitmaakten. De partij van de sociaal-revolutionairen weigerde thans haar agrarische program uit te voeren en trad op tegen boeren die zich van het land van de grootgrondbezitters hadden meester gemaakt.

In de jaren van de interventie en de burgeroorlog hielden de sociaal-revolutionairen zich bezig met contrarevolutionaire activiteiten, samenzweringen en aanslagen. — *Noot van de redactie*

[2] *'Coalitieregering'*: Op 5 mei 1917 was een nieuwe Voorlopige Regering samengesteld, de eerste coalitieregering waarvan sociaal-revolutionairen (Kerenski, Tsjernov o.a.) en mensjewieken (Tsereteli en Skobeljev) deel uitmaakten.

Na het neerslaan van de Kornilov-putsch en de daardoor ontstane regeringscrisis werd een nieuwe coalitieregering gevormd, bestaande uit vertegenwoordigers van de mensjewieken en de sociaal-revolutionairen. Hoewel er geen kadetten aan deelnamen, was de nieuwe

coalitieregering wel na ruggespraak met de partij van de kadetten tot stand gekomen. In de bijeenkomst van het Centrale Uitvoerende Comité op 2 september 1917 besloten de mensjewieken en de sociaal-revolutionairen de regering te ondersteunen, waarmee zij de grootgrondbezitters en kapitalisten hielpen aan de macht te blijven. — *Noot van de redactie*

[3] *'Izwestija'*: (voluit *Izwestija Petrogradskovo Sovjet a Rabotsjich i Soldatskich Depoetatov*) — Mededelingen van de Petrogradse Sovjet van Arbeiders- en Soldatenafgevaardigden) dagblad dat vanaf 28 februari 1917 verscheen. Na de vorming van het Centrale Uitvoerende Comité van de Sovjets van Arbeiders- en Soldatenafgevaardigden op het Eerste Sovjetcongres voor geheel Rusland werd het blad het orgaan van het Centrale Uitvoerende Comité, hetgeen ook als aanvulling in de naam van de krant werd vermeld. Het blad was in handen van de mensjewieken en sociaal-revolutionairen en bestreed op verbitterde wijze de bolsjewieken. Na de Oktoberrevolutie werd de *'Izwestija'* het officiële, in Moskou gevestigde orgaan van de Sovjetmacht. — *Noot van de redactie*

[4] *Democratische Conferentie voor geheel Rusland*: een door mensjewieken en sociaal-revolutionairen in Petrograd van 14 tot 22 september gehouden conferentie, waaraan deelgenomen werd door vertegenwoordigers van kleinburgerlijke partijen, van sovjets, vakbonden, Zemstvo's, afgevaardigden uit de kringen van handel en industrie en van legeronderdelen.

De conferentie moest een dam opwerpen tegen het wassende revolutionaire getij. Ze stelde een voor-parlement in, de Voorlopige Raad van de Republiek, met behulp waarvan de mensjewieken en sociaal-revolutionairen hoopten het land van de weg van de Sovjetrevolutie af te brengen en het in burgerlijk-constitutionele richting te leiden. De bolsjewieken besloten dit voor-parlement te boycotten en bereidden onder de massa's de opstand voor. — *Noot van de redactie*

[5] *Kadetten*: leden van de Constitutioneel-democratische Partij (in de Russische benaming afgekort K.D.-partij), de voornaamste partij van de liberaal-monarchistische bourgeoisie in Rusland. Ze werd opgericht in oktober 1905 en bestond uit vertegenwoordigers van de bourgeoisie, grootgrondbezitters en burgerlijke intellectuelen. De kadetten steunden volledig de tsaristische buitenlandse politiek tijdens de wereldoorlog. Na februari 1917 trachtten zij de monarchie in stand te houden. Gebruikmakend van hun sleutelposities in de Voorlopige Regering voerden zij een contrarevolutionaire politiek. Na de Oktoberrevolutie waren de kadetten de onverzoenlijke vijanden van de Sovjetmacht. — *Noot van de redactie*

[6] *Kit Kitytsj*: spotnaam voor een figuur uit een komedie van A. Ostrovski, Tit Titytsj genaamd, een rijke koopman. Lenin gebruikte de naam Kit Kitytsj wel als een verzamelbegrip voor al wat kapitalist was. — *Noot van de redactie*

3. De controlemaatregelen zijn algemeen bekend en gemakkelijk uitvoerbaar

De vraag kan gesteld worden of de middelen en methoden van de controle niet iets buitengewoon ingewikkelds, moeilijks, onbeproofds, misschien zelfs onbekends zijn. Of het uitblijven ervan niet daarmee verklaard kan worden dat de staatslieden van de kadettenpartij, van de klasse van industriëlen en handelaars, van de partijen van de sociaal-revolutionairen en mensjewieken zich nu al sedert een half jaar in het zweet huns aanschijns inspannen om de middelen en methoden van de controle te vinden, te bestuderen, te ontdekken, maar dat die taak een buitengewoon moeilijke is gebleken en nog steeds niet is opgelost.

Geenszins! Men probeert de onwetende, ongeletterde, geïntimideerde boertjes en ook de kleinburgers, die alles geloven en niets trachten te doorgronden, ‘zand in de ogen te strooien’ en de zaak juist in dier voege voor te stellen. In werkelijkheid echter *wist* zelfs het tsarisme, wist zelfs het ‘oude regime’, dat de oorlogsindustrie-comités in het leven riep, wat de fundamentele maatregel is waarin in het bijzonder de middelen en methoden van de controle zijn gelegen, namelijk het bundelen van de bevolking naar de verschillende beroepen, naar de doelen van haar werkzaamheid, de takken van arbeid enz. Het tsarisme *vreesde* evenwel deze bundeling van de bevolking en het heeft dan ook alles gedaan om deze algemeen bekende, uiterst gemakkelijke en volledig toepasselijke middelen en methoden van controle te beperken en kunstmatig te besnoeien.

Alle oorlogvoerende staten, die zwaar gebukt gaan onder de last van de oorlog en zijn ellende en noden ervaren en die in meerdere of mindere mate onder de ontwrichting en hongersnood hebben te lijden, hebben reeds sinds lang een *hele reeks* van controlemaatregelen onder het oog gezien, vastgelegd, toegepast en beproefd, bijna altijd neerkomend op het bundelen van de bevolking, op het scheppen of stimuleren van verenigingen van allerlei aard, waaraan door vertegenwoordigers van de staat wordt deelgenomen, die onder toezicht van de staat staan enz. Al deze controlemaatregelen zijn algemeen bekend en er is veel over gesproken en geschreven; de wetten die door de vooraanstaande oorlogvoerende staten zijn uitgevaardigd en betrekking hebben op controle zijn in het Russisch vertaald of in de Russische pers uitvoerig uiteengezet.

Indien onze staat werkelijk serieus en zakelijk controle had *willen* uitoefenen, indien zijn instellingen zich niet zelf door hun gekruip voor de kapitalisten tot ‘absolute dadenloosheid’ hadden verdoemd, dan had de staat slechts met beide handen hoeven te putten uit de ongemeen rijke voorraad aan reeds bekende, reeds toegepaste controlemaatregelen. De enige hinderpaal die in de weg staat, een hinderpaal die de kadetten, sociaal-revolutionairen en mensjewieken voor het volk verheimelijken, is en blijft nu eenmaal het feit dat controle de waanzinnige winsten van de kapitalisten zou onthullen en daaraan afbreuk zou doen.

Ten einde dit zeer belangrijke vraagstuk (dat in de grond van de zaak van eenzelfde betekenis is als de kwestie van het program van *iedere* werkelijk revolutionaire regering, die bereid zou zijn Rusland van oorlog en hongersnood te redden) aanschouwelijker toe te lichten, willen wij de belangrijkste controlemaatregelen opsommen en ze stuk voor stuk nader onderzoeken.

We zullen zien dat het voldoende geweest zou zijn wanneer een regering die niet alleen spottend revolutionair-democratisch wordt genoemd al tijdens de eerste week van haar bestaan decreten (besluiten, beschikkingen) zou hebben uitgevaardigd over het realiseren van de voornaamste controlemaatregelen, wanneer zij ernstige, gevoelige straffen zou hebben vastgelegd voor kapitalisten die zich door middel van bedrog aan controle willen onttrekken, en wanneer zij de bevolking zou hebben opgeroepen zelf toezicht uit te oefenen op de kapitalisten, zelf erop toe te zien dat de controleverordeningen door de kapitalisten nauwgezet worden nagekomen — de controle zou dan in Rusland allang een feit zijn geweest.

Deze belangrijke maatregelen zijn:

1. De vereniging van alle banken tot een enkele bank en staatscontrole op haar operaties of nationalisatie van de banken.
2. Nationalisatie van de syndicaten, d.w.z. de grote, de monopolistische verbonden van kapitalisten (het suiker-, petroleum-, kolen-, ijzer- en staalsyndicaat enz.).
3. Opheffing van het zakengeheim.
4. Gedwongen syndicaatvorming (d.w.z. het gedwongen opgaan in verenigingen) van de industriëlen, handelaars en ondernemers in het algemeen.
5. Gedwongen vereniging van de bevolking in verbruikскоöperaties of het bevorderen van een dergelijke vereniging en controle daarop.

We willen thans onderzoeken welke betekenis deze maatregelen stuk voor stuk zouden hebben, vooropgesteld dat ze op een revolutionair-democratische manier ten uitvoer worden gelegd.

4. Nationalisatie van de banken

De banken zijn, zoals bekend, centra van het moderne economische leven, de belangrijkste zenuwknopen van het gehele kapitalistische systeem van de volkshuishouding. Van een 'regulering van het economische leven' spreken en de kwestie van het nationaliseren van de banken omzeilen, betekent ofwel het aan de dag leggen van een krasse onwetendheid ofwel het bedriegen van het 'gewone volk' met hoogdravende frasen en aanlokkelijke beloften, die men al bij voorbaat niet van plan is te houden.

De graanvoorziening of in het algemeen de productie en verdeling van de producten te willen controleren en reguleren zonder tevens de bankoperaties te controleren en reguleren is zinloos. Dat is ongeveer hetzelfde alsof men zich beijvert de kopeken te grijpen die men toevallig kan krijgen, terwijl men geen acht slaat op miljoenen roebel. De moderne banken zijn zo nauw en onscheidbaar met de handel (de graanhandel en alle overige handel) en de industrie vergroeid, dat men absoluut niets serieus, niets 'revolutionair-democratisch' kan doen zonder 'de hand te leggen' op de banken.

Maar is het misschien een zeer moeilijke en ingewikkelde operatie voor de staat 'de hand te leggen' op de banken? Men doet gewoonlijk zijn best de kleinburgers juist door zo een voorstelling van zaken te intimideren — en het zijn natuurlijk de kapitalisten en hun verdedigers die daar hun best voor doen, want voor hen is het voordelig.

In werkelijkheid levert het nationaliseren van banken, waardoor geen enkele 'bezitter' ook maar een enkele kopeke wordt ontnomen, in het geheel geen moeilijkheden op, noch van technische, noch van culturele aard; het wordt veeleer *uitsluitend* door de smerige winzucht van een minuscuul hoopje rijaards gedwardsboomd. Als het nationaliseren van banken zo vaak wordt verward met het in beslag nemen van particuliere vermogens, dan is de schuldige aan het verbreiden van deze begripsverwarring de burgerlijke pers, die er belang bij heeft de openbare mening te bedriegen.

De eigendom van de kapitalen, waarmee de banken werken en die in de banken geconcentreerd zijn, wordt door gedrukte en schriftelijke oorkonden bevestigd, die men aandelen, obligaties, wissels, kwitanties en dergelijke noemt. Geen enkele van dit soort schriftelijke bevestiging zou door nationalisatie van de banken, d.w.z. door het samensmelten van alle banken tot een enkele staatsbank, vervallen of van karakter veranderen. Wie op een spaarbankboekje 15 roebel bezat, blijft ook na nationalisatie van de banken de eigenaar van deze 15 roebel, en wie 15 miljoen had, bezit ook na nationalisatie van de banken 15 miljoen in de vorm van aandelen, obligaties, wissels, goederencertificaten en dergelijke.

Wat is dan de betekenis van het nationaliseren van de banken?

Dat is, dat werkelijke controle op de afzonderlijke banken en op hun operaties onmogelijk is (zelfs als men het zakengeheim en dergelijke heeft opgeheven), want men kan onmogelijk de buitengewoon gecompliceerde, ondoorzichtige en geraffineerde methoden voorzien die toegepast worden bij het opmaken van balanssen, het stichten van fictieve ondernemingen en filialen, het naar voren schuiven van stromannen enz., enz. Alleen het verenigen van alle banken tot een enkele bank, wat op zichzelf niet de geringste wijziging in de eigendomsverhoudingen betekent en, we herhalen het, geen enkele bezitter ook maar een kopeke ontnemt, *maakt* een werkelijke controle *mogelijk*, uiteraard onder die voorwaarde dat alle andere eerder opgesomde maatregelen toegepast worden. Alleen wanneer de banken genationaliseerd zijn *kan men bereiken* dat de staat ervan op de hoogte is waarheen en vanwaar, hoe en wanneer de miljoenen en miljarden komen en gaan. En alleen de controle op de banken, op dit centrum, deze spil, dit voornaamste mechanisme van de kapitalistische circulatie, zou het mogelijk maken daadwerkelijk, en niet alleen met woorden, de controle op het gehele economische leven, op de productie en de verdeling van de belangrijkste voortbrengselen op gang te brengen en die 'regulering van het economische leven' te bevorderen, die anders onontkoombaar gedoemd is een ministeriële frase te blijven ter

misleiding van het gewone volk. Slechts controle op de bankoperaties — bij vereniging van de banken tot een enkele staatsbank — scheidt de mogelijkheid dat, met gebruikmaking van verdere, gemakkelijk uitvoerbare maatregelen, de inkomstenbelasting werkelijk wordt geïnd, zonder dat daarbij vermogens en inkomsten kunnen worden verheimelijkt, want tegenwoordig blijft de inkomstenbelasting in hoge mate een fictie.

Men zou de nationalisatie van de banken slechts hoeven te decreteren — de directeurs en employeés zelf zouden haar wel uitvoeren. Geen speciaal apparaat, geen speciale voorbereidende stappen van de kant van de staat zijn daarvoor nodig — deze maatregel kan door een enkele beschikking, ‘in een klap’ gerealiseerd worden. Want een dergelijke maatregel is juist economisch mogelijk geworden, doordat het kapitalisme zich zover heeft ontwikkeld dat het van wissels, aandelen, obligaties enz. gebruik maakt. Wat te doen overblijft is *alleen nog het samenvoegen van de boekhouding*, en zo de revolutionair-democratische staat zou besluiten: er dienen onmiddellijk, telegrafisch, in elke stad vergaderingen en in de gewesten en in het hele land bijeenkomsten van de directeurs en employeés te worden belegd om alle banken onverwijld tot een enkele staatsbank te verenigen, dan zou deze hervorming binnen enkele weken ten uitvoer gelegd zijn. Uiteraard zouden juist de directeurs en hogere beambten verzet plegen en hun best doen om de staat te bedriegen, de zaak op de lange baan te schuiven enz., want deze heren zouden immers hun bijzonder lucratieve baantjes verliezen, ze zouden de mogelijkheid kwijtraken om bijzonder winstgevendende zwendeloperaties te verrichten; *dat is de kern van de hele zaak*. Aan een vereniging van de banken staan evenwel niet de geringste technische moeilijkheden in de weg, en als de staatsmacht niet alleen in woorden revolutionair is (d.w.z. wanneer ze niet bang is met ingeroeste opvattingen en routine te breken), wanneer ze niet alleen in woorden democratisch is (d.w.z. wanneer ze in het belang handelt van de meerderheid van het volk en niet in het belang van een handvol rijken), dan behoeft ze alleen maar te decreteren dat directeurs, directieleden en grootaandeelhouders, die trachten de zaak al is het in nog zo geringe mate slepende te houden en die pogen documenten of afrekeningen weg te werken, bestraft zullen worden met inbeslagneming van hun vermogen en met gevangenisstraf; ze behoeft bijvoorbeeld alleen de arme employeés *afzonderlijk* te verenigen en premies uit te loven voor het ontdekken van fraudes en getraineer van de kant van de rijken en de nationalisatie van de banken zou vlotter en sneller verlopen dan men had durven dromen.

De voordelen die het gehele volk, en in hoofdzaak zeker *niet* de arbeiders (want arbeiders hebben met banken weinig van doen), maar de massa van de boeren en kleine ondernemers, van de nationalisatie van de banken zou hebben, zouden enorm zijn. De besparing aan arbeidskracht zou reusachtig zijn, en als men aanneemt dat de staat het tot nog toe werkzame aantal bankemployeés zou aanhouden, dan zou dat een bijzonder grote stap voorwaarts zijn in de richting van een universeel (algemeen) gebruik maken van de banken, een toename van hun filialen, een grotere toegankelijkheid van de bankzaken etc., etc. Juist voor de *kleine* bezitters, voor de boeren zouden kredieten daardoor sterk vereenvoudigd en veel toegankelijker gemaakt worden. De staat echter zou voor het eerst de mogelijkheid hebben allereerst *een overzicht te krijgen* over alle belangrijke geldoperaties, zonder dat die verheimelijkt kunnen worden, en ze daarna te *controleren*, voorts het economische leven te *reguleren* en ten slotte miljoenen en miljarden te *ontvangen* voor grote operaties door de staat, zonder aan de heren kapitalisten krankzinnige ‘provisies’ voor hun ‘diensten’ te betalen. Dat en alleen dat is de reden waarom alle kapitalisten, alle burgerlijke professoren, de hele bourgeoisie, alle Plechanovs, Potresovs en co die haar ijverig dienen, bereid zijn schuimbekkend van woede tegen nationalisatie van de banken te strijden, duizend-en-nog-een tegenwerpingen te bedenken tegen deze bijzonder gemakkelijk uitvoerbare en bijzonder actuele maatregel, hoewel deze *zelfs* vanuit het standpunt van de ‘landsverdediging’, d.w.z.

vanuit militair standpunt, van reusachtig voordeel zou zijn en de 'militaire macht' van het land ontzaglijk zou doen toenemen.

Men zou hiertegen misschien kunnen inbrengen: waarom leggen zulke ontwikkelde landen als Duitsland en de Verenigde Staten van Amerika een schitterende 'regulering van het economische leven' ten uitvoer, zonder ook maar te denken aan een nationalisatie van de banken?

Omdat, zo antwoorden wij, deze staten, hoewel de eerste een monarchie en de tweede een republiek is, *beide* niet alleen kapitalistische, maar ook imperialistische staten zijn. Als zodanig brengen zij de voor hen noodzakelijk geworden hervormingen langs reactionair-bureaucratische weg ten uitvoer, maar wij hebben het hier over de revolutionair-democratische weg.

Dit 'kleine verschil' is van zeer wezenlijke betekenis. Het is doorgaans 'niet gebruikelijk' daarover na te denken. Het begrip 'revolutionaire democratie' is bij ons (vooral bij de sociaal-revolutionairen en mensjewieken) welhaast een conventionele frase geworden, zoals ongeveer de uitdrukking 'godzijdank', die ook gebruikt wordt door mensen die niet zo onwetend zijn dat ze aan een god geloven, of zoals de uitdrukking 'achtenswaardige burger', waarmee men zelfs wel medewerkers van de 'Djen' of de 'Jedinstwo'[7] aanspreekt, hoewel nagenoeg iedereen wel weet dat deze kranten gesticht zijn en onderhouden worden door kapitalisten in het belang van de kapitalisten en dat daarom het medewerken van pseudo-socialisten aan deze kranten zeer weinig 'achtenswaardigs' inhoudt.

Wanneer men de woorden 'revolutionaire democratie' niet gebruikt als een sjabloonmatige parafraze, niet als een conventionele benaming maar over de betekenis ervan *nadenkt*, dan betekent democraat zijn werkelijk rekening houden met de belangen van de meerderheid en niet van de minderheid van het volk, dan betekent revolutionair zijn al het schadelijke en verouderde resoluut en meedogenloos neerhalen.

Noch in Amerika, noch in Duitsland maken de regering of de heersende klassen, voorzover ons bekend, aanspraak op de titel 'revolutionaire democratie', die onze sociaal-revolutionairen en mensjewieken voor zich opeisen (en die ze prostitueren).

Er zijn in Duitsland in het geheel *vier* particuliere grote banken van nationale betekenis, in Amerika niet meer dan *twee*. Voor de geldkoningen van deze banken is het eenvoudiger, gemakkelijker en voordeliger zich particulier en heimelijk, op reactionaire en niet revolutionaire, op bureaucratische en niet democratische wijze met elkaar te verbinden, de staatsambtenaren om te kopen (dat is de algemene regel, zowel in Amerika *als in Duitsland*) en het private karakter van de banken te handhaven, juist om het zakengeheim in stand te houden, juist om miljoenen en nog eens miljoenen 'extra winsten' van diezelfde staat te plukken, juist om bedrieglijke financiële manipulaties te kunnen uitvoeren.

Zowel Amerika als Duitsland 'reguleert het economische leven' zodanig dat voor de arbeiders (en ten dele voor de boeren) een *militair tuchthuis* wordt geschapen, voor de bankiers en kapitalisten evenwel een *paradijs*. Hun regulering komt erop neer dat men de arbeiders 'de riem laat aanhalen' tot hongerlijden toe, maar de kapitalisten (in het geheim, langs reactionair-bureaucratische weg) van *hogere* winsten verzekert dan voor de oorlog.

Deze methode is ook in het republikeins-imperialistische Rusland volstrekt mogelijk; ze wordt niet alleen door de Miljoekovs en Sjingarjovs toegepast, maar ook door Kerenski in samenwerking met Teresjtsjenko, Nekrasov, Bernatski, Prokopovitsj en Co, die *evenzeer* op een reactionair-bureaucratische manier de 'onaantastbaarheid' van de banken en hun geheiligde rechten op krankzinnige winsten *beschermen*. Laat ons toch liever de *waarheid* zeggen: men wil in het republikeinse Rusland het economische leven op een reactionair-bureaucratische wijze reguleren, alleen weet men 'vaak' niet goed hoe men daar uitvoering aan moet geven met het oog op het bestaan van de 'sovjets', die Kornilov nr. 1 niet heeft vermogen uiteen te jagen, maar die Kornilov nr. 2 zijn best zal doen uiteen te jagen...[8]

Dat is nu echt de waarheid. En om klaarheid te brengen onder het volk is deze simpele, zij het ook bittere waarheid nuttiger dan de zoetelijke leugen over ‘onze’ ‘grote’, ‘revolutionaire’ democratie...

Door nationalisatie van de banken zou ook gelijktijdige nationalisatie van het verzekeringswezen uitermate worden vergemakkelijkt, d.w.z. het verenigen van alle verzekeringsmaatschappijen tot een enkele, het centraliseren van hun activiteiten en de controle daarop van de kant van de staat. Ook hier zouden bijeenkomsten van employeés van de verzekeringsmaatschappijen dadelijk en zonder enige moeite deze vereniging ten uitvoer kunnen leggen, wanneer dit door de revolutionair-democratische staat zou worden verordeneerd en wanneer aan de directeuren en grootaandeelhouders — die stuk voor stuk ten strengste aansprakelijk worden gesteld — zou worden voorgeschreven de vereniging zonder uitstel te voltrekken. De kapitalisten hebben in het verzekeringswezen honderden miljoenen geïnvesteerd, terwijl het werk geheel door employeés wordt gedaan. Het samenvoegen van de verzekeringsmaatschappijen zou de verzekeringspremies doen dalen, alle verzekerden een boel voordelen en faciliteiten opleveren en het mogelijk maken dat het aantal verzekerden zich uitbreidt zonder dat er meer krachten en middelen moeten worden aangewend. Behalve ingeroeste opvattingen en routine, evenals de eigenbaat van een handvol lieden die lucratieve baantjes bekleden, is er helemaal niets dat deze hervorming in de weg staat, die er eveneens toe zou bijdragen dat het ‘defensievermogen’ van het land wordt vergroot, daar deze hervorming een besparing van de arbeid van het volk betekent en een reeks opmerkelijke mogelijkheden biedt om niet alleen in woorden, maar in werkelijkheid het ‘economische leven te reguleren’.

Noten:

[7] *'Djen'* (De Dag): dagblad van burgerlijk-liberale richting. Het werd (gefinancierd door bankkapitaal) vanaf 1912 in Petersburg uitgegeven met medewerking van de mensjewieken. Na februari 1917 ging het blad geheel in hun handen over. Op 8 november 1917 werd het verboden door het Revolutionaire Militaire Comité van de Petrogradse sovjet en verscheen daarna tot mei 1918 onder verschillende namen.

'Jedinstwo' (De Eenheid): dagblad dat van maart tot november 1917 in Petrograd verscheen; in december 1917 en januari 1918 werd het onder andere namen uitgegeven. Redacteur was G. W. Plechanov. Het blad verenigde de groep van de mensjewistische vaderlandsverdedigers en steunde zonder voorbehoud de burgerlijke regering. Het voerde een verwoede strijd tegen de bolsjewieken. — *Noot van de redactie*

[8] Lenin doelt hier op de poging tot instelling van een militaire dictatuur, die in augustus 1917 door de tsaristische generaal Kornilov werd ondernomen. Met Kornilov nr. 2 bedoelt Lenin de toenmalige minister-president Kerenski. — *Noot van de redactie*

5. Nationalisatie van de syndicaten

Het kapitalisme onderscheidt zich van het oude, voorkapitalistische systeem van volkshuishouding doordat het de verschillende takken van economie zeer nauw met elkaar heeft verbonden en wederzijds van elkaar afhankelijk heeft gemaakt. Als dat niet het geval was, zou, terloops gezegd, geen enkele stap in de richting van het socialisme technisch uitvoerbaar zijn. Het moderne kapitalisme evenwel heeft met zijn heerschappij van de banken over de productie deze wederzijdse afhankelijkheid van de verschillende takken van economie tot een zeer hoge graad opgevoerd. De banken en de belangrijkste takken van industrie en handel zijn onscheidbaar met elkaar vergroeid. Dat betekent aan de ene kant dat het niet mogelijk is alleen de banken te nationaliseren zonder tegelijkertijd stappen te ondernemen om uit de handels- en industriesyndicaten (suiker-, kolen-, ijzer-, petroleumsyndicaat enz.) een staatsmonopolie te vormen, zonder deze syndicaten te nationaliseren. Dit betekent aan de andere kant dat het reguleren van het economische leven, als dit serieus moet worden aangepakt, tegelijkertijd het nationaliseren van de banken zowel als van de syndicaten vereist.

Laten we als voorbeeld het suikersyndicaat nemen. Dit werd nog onder het tsarisme gevormd; het leidde in die tijd tot een grootscheepse kapitalistische vereniging van voortreffelijk uitgeruste fabrieken en bedrijven, waarbij deze vereniging vanzelfsprekend geheel en al doordrongen was van een aartsreactionaire en bureaucratische geest, de kapitalisten van schandelijk hoge winsten verzekerde, maar de employees en arbeiders in de positie plaatste van volstrekt rechteloze, vernederde, geknechte, als slaven behandelde mensen. De staat controleerde en reguleerde toentertijd reeds de productie — ten bate van de geldmagnaten, de rijken.

Men hoeft hier *slechts* de reactionair-bureaucratische regulering om te zetten in een revolutionair-democratische, en wel door simpele beschikkingen over het bijeenroepen van een conferentie van employees, ingenieurs, directeuren en aandeelhouders over het invoeren van een uniforme boekhouding, over de controle door de arbeidersbonden enz. Dit is de meest eenvoudige zaak die men zich denken kan — en die juist blijft ongedaan!! In de democratische republiek blijft in *werkelijkheid* de reactionair-bureaucratische regulering van de suikerindustrie bestaan, blijft alles bij het oude: het uitbuiten van de arbeid van het volk, de routine, de stagnatie en verrijking van de Bobrinski's en Teresjtsjenko's. Het tot zelfstandig initiatief oproepen van de democratie en niet van de bureaucratie, van de arbeiders en employees en niet van de 'suikerkoningen' — dat zou in een paar dagen tijd, met een slag gedaan kunnen en moeten worden, als de sociaal-revolutionairen en mensjewieken het bewustzijn van het volk niet vertroebeld hadden met hun plannen voor een 'coalitie' juist met deze suikerkoningen, juist die coalitie met de geldzakken, waaruit noodzakelijkerwijs de absolute 'dadenloosheid' van de regering t.a.v. het reguleren van het economische leven voortvloeit.^[9]

Nemen we de aardolie-industrie. Door de ontwikkeling die het kapitalisme tot nog toe heeft doorgemaakt is deze industrie al in een reusachtige omvang 'vermaatschappelijkt'. Het zijn een paar petroleumkoningen die de beschikking hebben over honderden en nog eens honderden miljoenen, zich bezighouden met couponnetjes knippen en met het opstrijken van fantastisch hoge winsten uit een 'zaak', die in wezen technisch *reeds* op nationale schaal maatschappelijk is georganiseerd en *reeds* door honderden en duizenden employees, ingenieurs enz. wordt geleid. Het nationaliseren van de aardolie-industrie is *onmiddellijk* mogelijk en voor een revolutionair-democratische staat een plicht, vooral wanneer deze een zeer zware crisis doormaakt, waarbij het zaak is tot elke prijs spaarzaam met de arbeid van het volk om te springen en de productie van brandstof op te voeren. Het is duidelijk dat een bureaucratische controle hier niets kan uitrichten en niets zal veranderen, want de 'petroleumkoningen' spelen het met de Teresjtsjenko's en Kerenski's, met de Avksentjevs en Skobeljevs net zo gemakkelijk klaar als zij het met de ministers van de tsaar

hebben klaargespeeld — met behulp van herhaald uitstel, uitvluchten en beloften, en daarna met behulp van directe en indirecte omkoping van de burgerlijke pers (dat noemt men de ‘openbare mening’ en daarmee ‘houden de Kerenski’s en Avksentjevs rekening’) en door het omkopen van ambtenaren (die de Kerenski’s en Avksentjevs op hun oude posten in het oude, onaangetaste staatsapparaat laten zitten).

Als er iets serieus gedaan moet worden, moet men van de bureaucratie overgaan naar de democratie, en wel op een werkelijk revolutionaire manier, d.w.z. men moet de petroleumkoningen en -aandeelhouders de oorlog verklaren, men moet per decreet vastleggen dat op het traineren van de nationalisatie van de aardolie-industrie, op het verheimelijken van inkomsten of afrekeningen, op het saboteren van de productie en op het achterwege laten van maatregelen ter wijs de absolute dadenloosheid’ van de regering t.a.v. het reguleren van het economische leven voortvloeit.

Nemen we de aardolie-industrie. Door de ontwikkeling die het kapitalisme tot nog toe heeft doorgemaakt is deze industrie al in een reusachtige omvang ‘vermaatschappelijkt’. Het zijn een paar petroleumkoningen die de beschikking hebben over honderden en nog eens honderden miljoenen, zich bezighouden met couponnetjes knippen en met het opstrijken van fantastisch hoge winsten uit een ‘zaak’, die in wezen technisch *reeds* op nationale schaal maatschappelijk is georganiseerd en *reeds* door honderden en duizenden employees, ingenieurs enz. wordt geleid. Het nationaliseren van de aardolie-industrie is *onmiddellijk* mogelijk en voor een revolutionair-democratische staat een plicht, vooral wanneer deze een zeer zware crisis doormaakt, waarbij het zaak is tot elke prijs spaarzaam met de arbeid van het volk om te springen en de productie van brandstof op te voeren. Het is duidelijk dat een bureaucratische controle hier niets kan uitrichten en niets zal veranderen, want de ‘petroleumkoningen’ spelen het met de Teresjtsjenko’s en Kerenski’s, met de Avksentjevs en Skobeljevs net zo gemakkelijk klaar als zij het met de ministers van de tsaar hebben klaargespeeld — met behulp van herhaald uitstel, uitvluchten en beloften, en daarna met behulp van directe en indirecte omkoping van de burgerlijke pers (dat noemt men de ‘openbare mening’ en daarmee ‘houden de Kerenski’s en Avksentjevs rekening’) en door het omkopen van ambtenaren (die de Kerenski’s en Avksentjevs op hun oude posten in het oude, onaangetaste staatsapparaat laten zitten).

Als er iets serieus gedaan moet worden, moet men van de bureaucratie overgaan naar de democratie, en wel op een werkelijk revolutionaire manier, d.w.z. men moet de petroleumkoningen en -aandeelhouders de oorlog verklaren, men moet per decreet vastleggen dat op het traineren van de nationalisatie van de aardolie-industrie, op het verheimelijken van inkomsten of afrekeningen, op het saboteren van de productie en op het achterwege laten van maatregelen ter verhoging van de productie inbeslagneming van hun vermogen en gevangenisstraf zullen staan. Men moet een beroep doen op het initiatief van de arbeiders en employees, *hen* dadelijk bijeenroepen voor conferenties en bijeenkomsten en *hun* een bepaald aandeel in de winst toekennen onder voorwaarde dat zij een alzijdige controle instellen en de productie opvoeren. Als zulke revolutionair-democratische stappen onmiddellijk, zonder dralen in april 1917 genomen zouden zijn, dan had Rusland, dat wat de voorraden vloeibare brandstof betreft tot de rijkste landen ter wereld behoort, in de loop van de zomer, gebruikmakend van de waterwegen, bijzonder veel kunnen doen om het volk van de nodige hoeveelheden brandstof te voorzien.

Noch de burgerlijke regering, noch de coalitieregering van sociaal-revolutionairen, mensjewieken en kadetten heeft ook maar het geringste gedaan; beide stelden ze zich tevreden met het op bureaucratische wijze spelen met hervormingen. Ze hebben het niet gewaagd ook maar een revolutionair-democratische stap te doen. Dezelfde petroleumkoningen, dezelfde stagnatie, dezelfde haat van de arbeiders en employees tegen de uitbuiters, hetzelfde verval dat op deze bodem welig tiert, dezelfde uitbuiting van arbeid van het volk — alles net als

onder het tsarisme, veranderd is alleen het *hoofd* van de brieven die van de ‘republikeinse’ kantelarijen uitgaan en er binnenkomen!

Van de kolenindustrie, die technisch en cultureel niet minder ‘rijp’ is voor nationalisatie en die door degenen, die het volk uitplunderen, de kolenbaronnen, niet minder schandig beheerd wordt, is ons een reeks bijzonder aanschouwelijke *feiten* bekend van directe sabotage, van het direct *berokkenen van schade* en van het stilleggen van de productie door de industriëlen. Zelfs de ministeriële mensjewistische ‘Rabotsjaja Gazeta’^[10] heeft deze feiten toegegeven. En wat verder? Men heeft absoluut niets gedaan, behalve dat men weer op de proppen kwam met de oude, reactionair-bureaucratische ‘half-om-half’-conferenties, die voor de helft uit arbeiders en voor de helft uit de rovers van het kolensyndicaat bestaan! Geen enkele revolutionair-democratische stap, geen spoor van een poging tot het instellen van de enige reële controle, die *van onderop* ondernomen wordt, door de vakbonden van employeés, door de arbeiders, met behulp van terreur tegen de mijnbaronnen die het land in het verderf storten en de productie stilleggen! Hoe zou men ook — we zijn immers ‘allen’ voor de ‘coalitie’, zo niet met de kadetten dan toch met de handels- en industriële kringen. Maar een coalitie wil nu eenmaal zeggen de kapitalisten macht in handen te laten, hen ongestraft hun gang te laten gaan, hun te veroorloven de zaak te traineren, alles op de arbeiders of te wentelen, de ontwrichting te versterken en *op deze manier* een nieuwe Kornilov-putsch voor te bereiden!

Noten:

[9] Deze regels waren al geschreven, toen ik in de kranten las dat de regering-Kerenski het suikermonopolie instelt; ze doet dat vanzelfsprekend op een reactionair-bureaucratische manier, zonder bijeenkomsten van employees en arbeiders, met uitsluiting van de openbaarheid, zonder de kapitalisten te beteugelen!! — *Noot van Lenin*

[10] 'Rabotsjaja Gazeta' (Arbeiderskrant): centraal orgaan van de mensjewieken, dat van maart tot november 1917 in Petrograd als dagblad verscheen. — *Noot van de redactie*

6. Opheffing van het zakengeheim

Zonder opheffing van het zakengeheim blijft de controle op productie en verdeling ofwel een lege belofte, die er alleen maar toe dient dat de kadetten de sociaal-revolutionairen en mensjewieken en deze op hun beurt de werkende klassen misleiden ofwel de controle kan slechts met reactionair-bureaucratische middelen en maatregelen ten uitvoer worden gelegd. Hoe duidelijk dit voor iedere onbevooroordeelde mens ook mag zijn, hoe hardnekkig de ‘Pravda’^[12] ook voor opheffing van het zakengeheim opgekomen mag zijn (juist dit heeft er in hoge mate toe bijgedragen dat de ‘Pravda’ werd verboden door de regering-Kerenski, die lakeiendiensten voor het kapitaal verricht) — onze republikeinse regering heeft, evenmin als de ‘rechtsbevoegde organen van de revolutionaire democratie’, in het geheel niet aan dit *eerste gebod* van een werkelijke controle gedacht.

Juist hier ligt de sleutel tot iedere controle. Juist hier zit de gevoeligste plek van het kapitaal, dat het volk uitplundert en de productie saboteert. Dat is ook de reden waarom de sociaal-revolutionairen en mensjewieken dit punt niet durven aan te raken.

Het door de kleinburgers gedachteloos herhaalde gebruikelijke argument van de kapitalisten is dat de kapitalistische economie in geen geval opheffing van het zakengeheim gedooft, aangezien de private eigendom van de productiemiddelen en de afhankelijkheid van de afzonderlijke bedrijven van de markt de heilige onaantastbaarheid van de afzonderlijke bedrijven van de markt de ‘heilige onaantastbaarheid’ van de koopmansboeken en van de handelsomzetten, waaronder natuurlijk ook de bankomzetten, noodzakelijk maken.

Ieder die in de een of andere vorm dit of soortgelijke argumenten herhaalt, bedriegt zichzelf en bedriegt op zijn beurt het volk, want hij sluit zijn ogen voor twee fundamentele, uiterst belangrijke en algemeen bekende feiten van het moderne economische leven. Het eerste feit is het bestaan van het grootkapitalisme, d.w.z. de bijzondere kenmerken van het economische organisme van banken, syndicaten, grootbedrijven enz. Het tweede feit is de oorlog.

Juist het moderne grootkapitalisme, dat overal in monopoliekapitalisme verandert, ontnemt aan het zakengeheim ieder spoor van redelijkheid en maakt het tot een huichelarij, tot een werktuig dat er slechts toe dient de financiële oplichterijen en schandalige winsten van het grootkapitaal te verheimelijken. De op grote schaal werkende kapitalistische economie is alleen al vanwege haar technische karakter een vermaatschappelijkte economie, d.w.z. ze werkt voor miljoenen mensen en verenigt door haar operaties, direct of indirect, honderden, duizenden, zelfs tienduizenden gezinnen. Dat is heel wat anders dan het bedrijf van een kleine ambachtsman of van een middelgrote boer, die er in ‘t algemeen geen boekhouding op nahoudt en wie daarom de opheffing van het zakengeheim in het geheel niet raakt!

In een grootbedrijf zijn de operaties toch al aan honderden en meer personen bekend. De wet tot bescherming van het zakengeheim dient hier niet de behoeften van de productie of van de ruil, maar de speculatie en het profijt in hun grofste vorm, de directe oplichterij, die — dat is bekend — in naamloze vennootschappen bijzonder welig tiert en bijzonder handig wordt versluierd door verslagen en balanssen, die speciaal zo worden samengesteld dat de openbare mening wordt bedrogen.

Is het zakengeheim in de kleine wareneconomie onvermijdelijk, d.w.z. bij de kleine boeren en ambachtslui, waar de productie zelf niet vermaatschappelijk is, maar verstrooid en versplinterd, in het kapitalistische grootbedrijf betekent het beschermen van dit geheim alleen bescherming van de privileges en winsten van letterlijk een handvol lieden *tegen* het gehele volk. Zelfs door de wet wordt dit al in zoverre erkend, dat de naamloze vennootschappen wordt voorgeschreven hun jaarrekeningen te publiceren. Maar *deze* — in alle ontwikkelde landen en ook in Rusland reeds ingevoerde — controle is juist een reactionair-bureaucratische controle, die *het volk* de ogen niet opent en het *net de mogelijkheid biedt de gehele waarheid* over de manipulaties van de naamloze vennootschappen te weten te komen.

Om revolutionair-democratisch te handelen zou men onmiddellijk een andere wet moeten uitvaardigen die het zakengeheim opheft, van de grote bedrijven en de rijken werkelijk volledige rekening en verantwoording eist en iedere willekeurige groep burgers van een democratische getalsterkte van enige omvang (zeg 1.000 of 10.000 kiezers) het recht toekent *alle* documenten van een willekeurig grootbedrijf te onderzoeken. Een dergelijke maatregel kan zonder meer gemakkelijk door een eenvoudig decreet ten uitvoer worden gelegd; *alleen en uitsluitend* zo'n maatregel zou het initiatief van *het volk* bij de controle tot ontplooiing doen komen via de bonden van employees, via de arbeidersbonden en via alle politieke partijen; *alleen* zo'n maatregel zou een serieuze en democratische controle garanderen.

Daarbij komt nog de oorlog. De ontzaglijke meerderheid van de handels- en industrie-ondernemingen werkt thans niet voor de 'vrije markt', maar *voor de staatskas*, voor de oorlog. Daarom heb ik al in de 'Pravda' uiteengezet dat zij die ons het argument voorhouden dat het onmogelijk is het socialisme in te voeren, dubbel en dwars liegen, want het gaat er niet om nu direct, van vandaag op morgen het socialisme in te voeren, maar het gaat erom *te onthullen hoe de staatskas wordt geplunderd*.

De kapitalistische 'oorlogs'economie (d.w.z. de economie die direct of indirect te maken heeft met oorlogsleveranties) is een stelselmatige, bij de wet gelegaliseerde *uitplundering van de staatskas*, en de heren kadetten, die zich samen met de mensjewieken en sociaal-revolutionairen tegen de opheffing van het zakengeheim verzetten, zijn niets anders dan *handlangers en helers bij het plunderen van de staatskas*.

De oorlog kost Rusland thans 50 miljoen roebel *per dag*. Deze 50 miljoen roebel per dag verdwijnen voor het grootste deel in de zakken van de oorlogsleveranciers. Van deze 50 miljoen vormen ten minste 5 miljoen *per dag* en waarschijnlijk zelfs 10 miljoen en meer, de 'onzondige inkomsten' van de kapitalisten en van de met hen — op deze of gene wijze — onder een hoedje spelende ambtenaren. Vooral de grote firma's en de banken, die geld voorschieten voor de manipulaties met oorlogsleveranties, strijken hierbij ontzaglijke winsten op, verrijken zich juist doordat zij de staatskas plunderen, want anders kan men deze oplichterij en uitplundering van het volk 'vanwege' de oorlogsrampen, 'vanwege' de vernietiging van honderdduizenden en miljoenen mensen niet noemen.

Van deze schandalige winsten op oorlogsleveranties, van de 'garantiebrieven' die door de banken worden verheimelijkt, van hen die zich aan de toenemende duurte verrijken, is 'iedereen' op de hoogte, daarover spreekt men gnuivend in de 'society', daarover vindt men niet weinig afzonderlijke, nauwkeurige aanwijzingen *zelfs* in de burgerlijke pers, die in de regel 'onplezierige' feiten verzwijgt en 'netelige' kwesties omzeilt. Iedereen weet het — en iedereen zwijgt, iedereen duldt het, iedereen neemt genoegen met deze regering die fraaie redevoeringen houdt over 'controle' en 'regulering'!!

Revolutionaire democraten zouden, als ze waarachtige revolutionairen en democraten waren, onmiddellijk een wet hebben uitgevaardigd die het zakengeheim opheft, die de leveranciers en kooplui verplicht nauwkeurig rekening en verantwoording of te leggen, die hen verbiedt hun bezigheid zonder toestemming van de overheid te beëindigen, een wet die voor het verheimelijken van inkomsten en voor het bedriegen van het volk beslaglegging op het vermogen en de dood door de kogel^[13] instelt en ervoor zorgt dat een inspectie en controle *van onderop*, democratisch, door het volk zelf, door de bonden van employees, arbeiders, verbruikers enz. plaatsvindt.

Onze sociaal-revolutionairen en mensjewieken verdienen geheel en al de naam van angstige democraten, want ten aanzien van deze kwestie herhalen zij wat alle angstige kleinburgers zeggen, namelijk dat de kapitalisten er bij 'te harde' maatregelen 'vandoor zullen gaan', dat 'wij' het niet zonder de kapitalisten kunnen stellen, dat toch ook de Engelse en Franse miljonairs, die ons immers 'ondersteunen', zich 'gekrenkt' zouden voelen en

dergelijke meer. Men zou kunnen denken dat de bolsjewieken iets voorstellen dat in de geschiedenis van de mensheid nog nooit is voorgekomen, nog nooit beproefd is, dat iets 'utopisch' is, terwijl er immers al 125 jaar geleden in Frankrijk mensen zijn geweest, die werkelijk 'revolutionaire democraten' waren, die er werkelijk van overtuigd waren dat zij van hun kant een rechtvaardige oorlog, een verdedigingsoorlog voerden, die werkelijk op de volksmassa's steunden die deze overtuiging oprecht met hen deelden, mensen die een *revolutionaire* controle op de rijken wisten in te stellen en resultaten wisten te behalen die de bewondering van de hele wereld wegdroegen. In de achter ons liggende 125 jaren heeft evenwel de ontwikkeling van het kapitalisme, door het scheppen van banken, syndicaten, spoorwegen enz., enz., de maatregelen, die noodzakelijk zijn voor een werkelijke democratische controle door de arbeiders en boeren op de uitbuiters, de grootgrondbezitters en kapitalisten, honderdmaal gemakkelijker en eenvoudiger gemaakt.

In de grond van de zaak komt het hele vraagstuk van de controle er op neer wie wie controleert, d.w.z. welke klasse de controlerende en welke de gecontroleerde is. Bij ons, in het republikeinse Rusland, wordt de rol van controleurs tot nog toe, met medewerking van de 'rechtsbevoegde organen' van de quasi revolutionaire democratie, toebedeeld en overgelaten aan de grootgrondbezitters en kapitalisten. Het onontkoombare gevolg daarvan is de kapitalistische uitplundering, die de algemene verontwaardiging van het volk oproept, en de ontwrichting, die door de kapitalisten kunstmatig wordt bevorderd. Men moet resoluut en onherroepelijk zonder bevreesd te zijn met het oude te breken, zonder bevreesd te zijn het nieuwe onvervaard op te bouwen, overgaan tot controle op de grootgrondbezitters en kapitalisten *door* de arbeiders en boeren. Dit echter vrezen onze sociaal-revolutionairen en mensjewieken het meest van alles.

Noten:

[12] 'Pravda' (De Waarheid): legaal bolsjewistisch dagblad, in april 1912 op initiatief van Petersburgse arbeiders gesticht.

De 'Pravda' was een arbeiderskrant met een massaoplage, waarvoor het benodigde geld onder de arbeiders werd verzameld. De dagelijkse oplage bedroeg gemiddeld 40.000 exemplaren.

Lenin schreef nagenoeg dagelijks vanuit het buitenland voor de krant, gaf de redactie aanwijzingen en trok publicisten voor het blad aan.

In het eerste jaar van haar bestaan werd de 'Pravda' 41 keer in beslag genomen en werden tegen haar redacteuren 36 gerechtelijke vervolgingen ingesteld, als gevolg waarvan in totaal 47 1/2 maand gevangenisstraf moesten worden uitgezeten. In twee jaar tijd werd de 'Pravda' door de tsaristische regering acht keer verboden. Ze verscheen echter telkens onder een andere naam. — *Noot van de redactie*

[13] Ik heb al de gelegenheid gehad er in de bolsjewistische pers op te wijzen dat als een steekhoudend argument tegen de doodstraf slechts kan gelden dat ze door de uitbuiters ten bate van het behoud van de uitbuiting tegen de *massa's* van het werkende volk wordt toegepast. Zonder de doodstraf tegen de *uitbuiters* (d.w.z. de grootgrondbezitters en kapitalisten) zal een revolutionaire regering, van welke aard ook, het wel nauwelijks kunnen stellen. — *noot van Lenin*

7. Het gedwongen opgaan in verenigingen

Verplichte syndicaatvorming, d.w.z. het gedwongen opgaan in verenigingen, bv. van industriëlen, werd in de praktijk reeds in Duitsland toegepast. Ook dat is niets nieuws. Ook op dit punt zien wij, door de schuld van de sociaal-revolutionairen en mensjewieken, een volledig stagneren van het republikeinse Rusland, dat door deze weinig eerbiedwaardige partij en wordt ‘vermaakt’ met een quadrille, die zij met de kadetten of met de Boeblikovs of met Teresjtsjenko en Kerenski dansen.

De gedwongen syndicaatvorming is aan de ene kant een soort van opstuwen van de kapitalistische ontwikkeling door de staat, wat overal leidt tot het organiseren van de klassenstrijd, tot het verhogen van het aantal, de verscheidenheid en de betekenis van de bonden. Aan de andere kant evenwel is de verplichte ‘vorming van verenigingen’ een onmisbare voorwaarde voor elke ook maar enigszins serieuze controle en voor elke besparing aan arbeid van het volk.

De Duitse wet verplicht bijvoorbeeld de leerfabrikanten van een bepaalde streek of van het gehele rijk zich te verenigen, waarbij een vertegenwoordiger van de staat ter controle tot het bestuur van deze vereniging behoort. Een dergelijke wet raakt direct, d.w.z. op zichzelf beschouwd, de eigendomsverhoudingen niet in het minst, ze ontnemt geen enkele bezitter ook maar een kopeke; door deze wet wordt er ook nog niet over beslist of vorm, richting en geest van de controle reactionair-bureaucratisch dan wel revolutionair-democratisch zullen zijn.

Men zou dergelijke wetten ook bij ons dadelijk kunnen en moeten uitvaardigen, zonder ook maar een week kostbare tijd te verliezen, waarbij men het aan de *maatschappelijke omstandigheden zelf zou* kunnen overlaten de meer concrete vormen van tenuitvoerlegging van de wet, het tempo van de tenuitvoerlegging en de methoden om daarover te waken enz. vast te stellen. De staat heeft hier noch een speciaal apparaat, noch speciale naspeuringen, noch het een of andere vooronderzoek nodig om zo’n wet uit te vaardigen; noodzakelijk is alleen het vaste besluit bepaalde particuliere belangen van de kapitalisten terzijde te schuiven, die zulk een inmenging ‘niet gewend’ zijn en die hun extra winsten niet kwijt willen raken welke winsten behalve door het ontbreken van een controle ook veilig gesteld worden door het werken op de oude manier.

Men heeft geen enkel apparaat nodig en geen enkele ‘statistiek’ (waardoor Tsjernov het revolutionaire initiatief van de boeren wilde vervangen) om zo’n wet uit te vaardigen, want de tenuitvoerlegging ervan moet opgedragen worden aan de fabrikanten of industriëlen zelf, aan de *voorhanden* maatschappelijke krachten, onder controle van de eveneens voorhanden maatschappelijke (d.w.z. niet van de overheid, geen bureaucratische) krachten, die echter onvoorwaardelijk tot de zogenaamde ‘mindere standen’ moeten behoren, d.w.z. tot de onderdrukte en uitgebuite klassen, die in de geschiedenis wat hun vermogen tot heldhaftigheid, zelfopoffering en kameraadschappelijke discipline betreft steeds onmetelijk *superieur* zijn gebleken aan de uitbuiters.

Laten we aannemen dat we een werkelijk revolutionair-democratische regering hebben en dat die besluit: alle fabrikanten en industriëlen van elke productietak zijn verplicht, als zij, laat ons zeggen, ten minste twee arbeiders te werk gesteld hebben, zich onmiddellijk volgens districten en gouvernementen in bonden te verenigen. De verantwoordelijkheid voor de strikte naleving van de wet wordt in de eerste plaats aan de fabrikanten en directeuren, aan de leden van de raden van bestuur en de grootaandeelhouders opgedragen (want zij allen zijn de werkelijke leiders van de moderne industrie, haar feitelijke meesters). Wanneer zij zich onttrekken aan de onmiddellijke tenuitvoerlegging van de wet, worden ze behandeld als lieden die uit de militaire dienst gedeserteerd zijn en ook als zodanig bestraft, worden zij collectief, allen voor een en een voor allen, met hun gehele vermogen aansprakelijk gesteld. Voorts wordt de verantwoordelijkheid ook gelegd bij alle employees, die eveneens verplicht

zijn *één* bond te vormen, alsmede bij alle arbeiders en hun vakvereniging. Het doel van het 'vormen van bonden' is het invoeren van een volledige, zeer strenge en nauwkeurige rekening en verantwoording, maar vooral *het bundelen van de operaties* bij de aankoop van grondstoffen en de afzet van de producten en *het besparen* van de krachten en middelen van het volk. Deze besparingen door het verenigen van de afzonderlijke ondernemingen tot een syndicaat nemen, zoals de economische wetenschap leert en het voorbeeld van alle syndicaten, kartels en trusts laat zien, een kolossale omvang aan. Waarbij nog eens moet worden herhaald dat door deze vereniging tot een syndicaat aan de eigendomsverhoudingen op zich zelf geen jota wordt veranderd en dat geen enkele bezitter ook maar één kopeke ontnomen wordt. Deze omstandigheid moet met speciale nadruk worden vermeld, want door de burgerlijke pers wordt de kleine en middelgrote bezitters voortdurend 'schrik aangejaagd' met de bewering dat de socialisten in het algemeen en de bolsjewieken in het bijzonder hen willen 'onteigenen'; een welbewust leugenachtige bewering, aangezien de socialisten *zelfs bij een volledige socialistische* omwenteling de kleine boeren noch willen, noch kunnen, noch zullen onteigenen. Wij hebben het de hele tijd *slechts* over de onmiddellijke en dringendste maatregelen, die in West-Europa al ten uitvoer zijn gelegd en die door een ook maar enigszins consequente democratie onverwijld ook bij ons ten uitvoer gelegd zouden moeten worden om de dreigende, onafwendbare catastrofe te bestrijden.

Het verenigen van de kleinste en kleine eigenaars in bonden zou ernstige moeilijkheden opleveren, zowel van technische als van culturele aard, en wel wegens de buitengewone versplintering van hun bedrijven en de technische primitiviteit ervan, wegens het analfabetisme of de gebrekkige ontwikkeling van de bezitters. Maar juist deze bedrijven zouden buiten de bepalingen van de wet kunnen vallen (zoals in het door ons eerder genoemde voorbeeld al is gesteld). Het niet verenigen daarvan, om van een verdraagde vereniging maar niet te spreken, zou geen ernstige hinderpaal kunnen vormen, want de rol die het ontzaglijke aantal kleine bedrijven in de totale productie speelt is miniem, hun betekenis voor de volkshuishouding in haar geheel is *te verwaarlozen*, en bovendien zijn ze vaak op de een of andere wijze van grote bedrijven afhankelijk.

Van beslissende betekenis zijn slechts de grote bedrijven, en hier zijn de technische en culturele middelen en krachten voor het 'vormen van bonden' *voorhanden*; wat alleen ontbreekt, dat is het krachtige, vastberaden en tegenover de uitbuiters meedogenloos harde initiatief van de *revolutionaire* staatsmacht om deze middelen en krachten in beweging te zetten.

Hoe armer een land is aan technisch gevormde en in het algemeen aan intellectuele krachten, des te *dringender* is de noodzaak zo snel en vastberaden mogelijk de gedwongen vereniging te verordennen en met de uitvoering ervan te beginnen bij de grote en aller grootste bedrijven, want juist door de vereniging worden intellectuele krachten *bespaard* wordt het mogelijk deze krachten *ten volle* te benutten en op een juister wijze te verdelen. Als zelfs de Russische boer in zijn van alles afgezonderde dorp onder de tsaristische regering — waar hij het tegen duizenden door deze regering in de weg gelegde hinderpalen moest opnemen — in staat is gebleken na 1905 een geweldige stap voorwaarts te doen en allerlei soorten organisaties te scheppen, dan is het toch duidelijk dat de vereniging van de grote en middelgrote industrie en handel in de tijd van enkele maanden, zo niet nog sneller, haar beslag kan krijgen, vooropgesteld dat er in deze richting pressie wordt uitgeoefend door een werkelijk revolutionair-democratische regering, die stoelt op de ondersteuning, de deelname, de betrokkenheid en het voordeel van de 'onderste lagen', van de democratie, de employeés en arbeiders, en *dezen* tot de controle oproept.

8. Regulering van het verbruik

De oorlog heeft alle oorlogvoerende en vele neutrale staten gedwongen over te gaan tot het reguleren van het verbruik. De broodkaart aanschouwde het levenslicht, werd een normaal verschijnsel en werd door een reeks andere levensmiddelenkaarten gevolgd. Rusland bleef niet achter en voerde eveneens een broodkaart in.

Maar juist aan de hand van dit voorbeeld kunnen we waarschijnlijk het duidelijkst een vergelijking trekken tussen de reactionair-bureaucratische methoden van bestrijding van de catastrofe, die zich louter beperken tot een minimum aan hervormingen, en de revolutionair-democratische methoden, die, willen zij die naam verdienen, zich direct tot taak moeten stellen met geweld te breken met het oude en overleefde en de vooruitgang zoveel mogelijk te bespoedigen.

De broodkaart, dit typische schoolvoorbeeld van het reguleren van het verbruik in de moderne kapitalistische staten, heeft tot taak en bereikt (in het beste geval) dit ene: de voorhanden hoeveelheid brood zodanig te verdelen, dat ze voor allen toereikend is. Er wordt bijlange na niet voor alle, maar alleen voor de belangrijkste ‘volks’producten een maximum verbruik vastgesteld. Dat is alles. Om meer bekommert men zich niet. De aanwezige voorraden graan worden op een bureaucratische wijze berekend en per hoofd van de bevolking verdeeld, er wordt een norm vastgesteld en ingevoerd, en daarmee is de kous af. Aan luxegoederen wordt niet geraakt, want daar is ‘toch al’ weinig van en ze zijn ‘toch al’ zo duur, dat ze voor ‘het volk’ onbereikbaar zijn. Daarom zien we in *alle* oorlogvoerende landen zonder uitzondering *zelfs* in Duitsland — dat men zonder op tegenspraak te stuiten wel het schoolvoorbeeld van een bijzonder grondige, pedante en strenge regulering van het verbruik kan noemen —, zien we *zelfs* in Duitsland hoe alle ‘normen’ van het verbruik, wat hun aard ook mag zijn, door de rijken voortdurend worden *omzeild*. Dat weet ook ‘iedereen’, daarover wordt ook door ‘iedereen’ gnuivend gesproken en men kan in Duitse socialistische en soms zelfs in de burgerlijke pers, ondanks de met een kazerneachtige gestrengheid tekeergaande Duitse censuur, telkens weer berichten en meldingen tegenkomen waarin gesproken wordt over de ‘menu’s’ van de rijken, over het witte brood dat de rijken in alle gewenste hoeveelheden in de badplaats zus-en-zo ontvangen (waar allen die geld hebben... onder ‘t mom van zieken heen reizen), en ook dat de rijken gewone door het volk gebruikte producten vervangen door zeer bijzondere en zeldzame luxeartikelen.

De reactionaire kapitalistische staat, die *vreest* dat de grondslagen van het kapitalisme, de grondslagen van de loonslavernij, de grondslagen van de economische heerschappij van de rijken kunnen worden ondermijnd, die *vreest* de activiteit van de arbeiders en in het algemeen van het werkende volk te stimuleren, die *vreest* aanspraken van hun kant te ‘ontketenen’ — zo een staat heeft niets anders nodig dan de broodkaart. Zo een staat verliest geen moment, bij geen enkele van zijn stappen het *reactionaire* doel uit het oog: het kapitalisme verankeren, de ondermijning ervan verhinderen, de ‘regulering van het economische leven’ in het algemeen en de regulering van het verbruik in het bijzonder slechts beperken tot maatregelen die absoluut noodzakelijk zijn om het volk van voedsel te voorzien, *zonder* ook maar in de verste verte *een poging te doen om* te komen tot werkelijke regulering van het verbruik in de zin van *controle op de rijken*, in die zin namelijk dat deze in vreedstijd beter gesitueerden, bevoorrechten, weldoorvoeden en oververzadigden tijdens de oorlog *grotere* lasten worden opgelegd.

De reactionair-bureaucratische oplossing van de taak, waarvoor de volkeren door de oorlog zijn gesteld, beperkt zich tot de broodkaart, tot de gelijkmatige verdeling van de voor de voeding van het ‘volk’ absoluut noodzakelijke producten, zonder ook maar een haarbreed af te wijken van de bureaucratische en reactionaire geest, van het doel namelijk: *in geen geval* de activiteit van de armen, van het proletariaat, van de massa van het volk (van de ‘demos’) bevorderen, *in geen geval* een controle *van hun kant* op de rijken toelaten *en zo veel*

mogelijk achterdeurtjes openlaten opdat de rijken zich met luxegoederen schadeloos kunnen stellen. In *alle* landen, zelfs, we herhalen het, in Duitsland — om van Rusland maar helemaal niet te spreken —, is een onnoemelijk aantal achterdeurtjes opengelaten, lijdt het ‘gewone volk’ honger, terwijl de rijken naar badplaatsen reizen, het karige officiële rantsoen aanvullen met allerlei ‘extraatjes’ en *niet* toelaten dat men *hen* controleert.

In Rusland, dat zojuist uit naam van de vrijheid en gelijkheid de revolutie tegen het tsarisme heeft volbracht, in Rusland, dat met een slag voor wat zijn bestaande politieke instellingen betreft een democratische republiek geworden is, valt het voor *allen* zichtbare gemak, waarmee de rijken de ‘broodkaarten’ omzeilen, het volk in het bijzonder op en wekt het heel in het bijzonder onder de massa’s ontevredenheid, beroering, verbittering en verontwaardiging. Het is ook allemaal bijzonder gemakkelijk. ‘Ondershands’ en tegen buitengewoon hoge prijzen, vooral ‘*met relaties*’ (die alleen de rijken hebben), is alles en in grote hoeveelheden te verkrijgen. Het volk echter lijdt honger. De regulering van het verbruik beperkt zich tot het meest enge, bureaucratisch-reactionaire raam. De regering bekommert er zich in het geheel niet om deze regulering op een werkelijk revolutionair-democratische grondslag te organiseren; ze prakkeert er niet over.

‘Iedereen’ heeft te lijden van het in de rij staan, maar... de rijken sturen hun dienstboden om in de rij te staan en nemen daartoe zelfs speciale dienstboden aan! Ziedaar de ‘democratie’!

Een revolutionair-democratische politiek zou zich in een tijd waarin het land ongekend lijden doormaakt, niet met broodkaarten tevreden stellen om de naderende catastrofe te bestrijden, maar zou daarenboven in de eerste plaats de gedwongen vereniging van de gehele bevolking in verbruikskoöperaties tot stand brengen, want zonder een dergelijke vereniging kan een controle op het verbruik niet zonder leemten worden uitgevoerd. Ze zou in de tweede plaats arbeidsplicht voor de rijken invoeren, hen in de verbruikskoöperaties belasten met administratief of ander soortgelijk werk, zonder ze ervoor te betalen. In de derde plaats zou ze zorgen voor een gelijkmatige verdeling van werkelijk alle verbruiksgoederen onder de bevolking, opdat de lasten van de oorlog inderdaad gelijkmatig worden verdeeld. In de vierde plaats zou ze de controle op zo’n manier organiseren dat de arme klassen van de bevolking het verbruik van de rijken controleren.

Het doorzetten van een werkelijke democratie op dit gebied en het op een werkelijk revolutionaire wijze organiseren van de controle juist door die klassen van het volk die het meeste gebrek lijden, zou de grootst denkbare aansporing betekenen voor het inschakelen van alle voorhanden intellectuele krachten, voor het ontplooiën van de werkelijk revolutionaire energie van het gehele volk. Want thans gebruiken de ministers van het republikeinse en revolutionair-democratische Rusland weliswaar, net als hun collega’s in alle overige imperialistische landen, hoogdravende woorden over ‘gemeenschappelijke arbeid tot welzijn van het volk’, over ‘het inspannen van alle krachten’, maar het is juist het volk dat het huichelachtige van deze woorden ziet, bespeurt en ondervindt.

Het gevolg is dan ook dat men niet vooruit komt, dat het verval onophoudelijk om zich heen grijpt, dat de catastrofe nadert, want een militair tuchthuis voor de arbeiders à la Kornilov, à la Hindenburg, volgens een algemeen imperialistisch model kan onze regering niet invoeren -daarvoor zijn de tradities en herinneringen, de sporen, de gewoonten en de instellingen van de *revolutie* in het volk nog te levendig; werkelijk serieuze stappen langs revolutionair-democratische weg wil onze regering echter niet ondernemen, want ze is volledig, van hoog tot laag, doortrokken van en gebonden door haar afhankelijke verhouding tot de bourgeoisie, door de ‘coalitie’ met haar, door haar angst de feitelijke privileges van de bourgeoisie aan te tasten.

9. Afbraak door de regering van het werk van de democratische organisaties

We hebben de verschillende middelen en methoden ter bestrijding van de catastrofe en de honger onderzocht. We hebben overal gezien dat er een niet te overbruggen tegenstelling bestaat tussen de democratie enerzijds en de regering inclusief het haar ondersteunende blok van sociaal-revolutionairen en mensjewieken anderzijds. Om te bewijzen dat deze tegenstellingen in werkelijkheid en niet alleen in onze uiteenzetting bestaan en dat hun onoverbrugbaarheid zich *inderdaad* uit in conflicten, die het volk in zijn geheel raken, is het voldoende te herinneren aan twee bijzonder typische ‘resultaten’ en lessen van de zes maanden oude geschiedenis van onze revolutie.

De historie van de ‘heerschappij’ van Paltsjinski is de ene les, de historie van de ‘heerschappij’ en de val van Pesjehonov de andere.

In de grond van de zaak komen de eerder geschetste maatregelen ter bestrijding van de catastrofe en de honger neer op een alzijdige bevordering (tot aan dwang toe) van de aaneensluiting van de bevolking in organisaties, in de eerste plaats van de democratie, d.w.z. van de meerderheid der bevolking, vooral dus van de onderdrukte klassen, de arbeiders en boeren, vooral de armsten. En deze weg is de bevolking zelf heel spontaan begonnen op te gaan om de strijd aan te binden tegen de ongekende moeilijkheden, lasten en rampen van de oorlog.

Het tsarisme had op alle mogelijke manieren een zelfstandige en vrije aaneensluiting van de bevolking in verenigingen belemmerd. Maar na de val van de tsaristische monarchie begonnen in geheel Rusland democratische organisaties te ontstaan en snel te groeien. Door de bevolking op eigen houtje gevormde democratische organisaties, allerlei verzorgingscomités, voedselcomités, conferenties inzake brandstofproblemen enzovoort, enzovoort, bonden de strijd tegen de catastrofe aan.

Het opmerkelijkste nu in heel de geschiedenis van een half jaar van onze revolutie ten aanzien van dit vraagstuk is wel dat de *regering*, die zich republikeins en revolutionair noemt, de regering, die door de mensjewieken en sociaal-revolutionairen uit naam van de ‘gevolmachtigde organen van de revolutionaire democratie’ wordt ondersteund, dat deze regering de democratische organisaties *heeft bestreden en ze heeft neergeslagen!*

Paltsjinski heeft door deze strijd in heel Rusland een treurige beroemdheid verworven. Hij verschool zich bij wat hij deed achter de rug van de regering, trad niet openlijk naar voren (net als de kadetten in het algemeen deden, die er de voorkeur aan gaven ‘voor het volk’ Tsereteli op de voorgrond te schuiven, maar alle belangrijke zaken in stilte zelf af te doen). Paltsjinski belemmerde en saboteerde elke serieuze maatregel van de door de bevolking gevormde democratische organisaties, want er kon geen enkele serieuze maatregel ten uitvoer worden gelegd zonder dat daarmee ‘afbreuk werd gedaan’ aan de mateloze winsten en de willekeur van de Kit Kitytsjen. Paltsjinski evenwel was juist een trouwe pleitbezorger en dienaar van de Kit Kitytsjen. Het was zover gekomen — en dit feit werd in de pers bekendgemaakt — dat Paltsjinski de verordeningen van deze democratische organisaties zonder meer ophief!!

De hele geschiedenis van de ‘heerschappij’ van Paltsjinski — hij ‘heerste’ vele maanden lang en juist in de tijd dat Tsereteli, Skobeljev en Tsjernov ‘minister’ waren — is een enkel monsterachtig schandaal, een ontduiken van de wil van het volk en van de besluiten van de democratie ten bate van de kapitalisten, omwille van hun vuige winzucht. De kranten konden natuurlijk maar een miniem deel van de ‘heldendaden’ van Paltsjinski vermelden; een volledig onderzoek naar de wijze waarop hij de strijd tegen de honger belemmerde, zal slechts ingesteld kunnen worden door een waarachtig democratische regering, door de regering van het proletariaat, wanneer dit de macht zal hebben veroverd en het de zaak-Paltsjinski en zijns gelijken zonder iets te verheimelijken aan het oordeel van het volk zal voorleggen.

Men zal misschien te berde brengen dat Paltsjinski toch een uitzondering is geweest en dat men hem immers heeft verwijderd... Maar het gaat er nu juist om dat Paltsjinski geen uitzondering, maar regel is, dat door de verwijdering van Paltsjinski niets verbeterd is, dat in zijn plaats net zulke Paltsjinski's met andere namen zijn gekomen, dat de hele 'invloed' van de kapitalisten, de hele politiek van het *verijdelen van de strijd tegen de hongersnood ten bate van de kapitalisten* onaangetast is gebleven. Want Kerenski en co zijn slechts een camouflage ter bescherming van de belangen van de kapitalisten.

Het aanschouwelijkste bewijs hiervoor is het uittreden van Pesjehonov, de minister van voedselvoorziening, uit het kabinet. Zoals bekend is Pesjehonov een zeer, zeer gematigde narodnik.^[14] Maar bij het organiseren van de voedselvoorziening wilde hij gewetensvol werken, samen met de democratische organisaties en steunend daarop. Des te interessanter is de *ervaring* met het werk van Pesjehonov, alsmede zijn *aftreden* en het feit dat deze uiterst gematigde narodnik, lid van de partij der 'volksocialisten',^[15] die bereid was tot elk compromis met de bourgeoisie, zich toch gedwongen heeft gezien af te treden! Want de regering-Kerenski heeft ten behoeve van de kapitalisten, landheren en koelakken^[16] de vastgestelde prijzen voor graan *verhoogd*!!

In het blad 'Swobodnaja Zjizn'^[17] nr. 1 van 2 september geeft M. Smith het volgende beeld van deze 'stap' en van de betekenis ervan:

"Enkele dagen voordat de regering besloot tot verhoging van de vastgestelde prijzen, speelde zich in de Staatscommissie voor de Voedselvoorziening de volgende scène af: de vertegenwoordiger van de rechtsen, Rolovitsj, een taaie verdediger van de belangen van de private handel en een verbeterd vijand van het graanmonopolie en van de inmenging van de staat in het economische leven, verklaarde met een zelfgenoegzaam lachje ten overstaan van alle aanwezigen dat de vastgestelde prijzen voor graan volgens zijn inlichtingen spoedig verhoogd zouden worden.

De vertegenwoordiger van de Sovjet van Arbeiders- en Soldatenafgevaardigden antwoordde daarop dat hem van iets dergelijks niets bekend was, dat een dergelijke maatregel, zolang de revolutie in Rusland voortduurde in geen geval uitgevoerd kon worden en dat de regering in geen geval haar toevlucht tot een dergelijke maatregel kon nemen, zonder tevoren overlegd te hebben met de rechtmatige organen van de democratie, de Economische Raad en de Staatscommissie voor de Voedselvoorziening. Ook de vertegenwoordiger van de Sovjet van Boerenafgevaardigden sloot zich bij deze verklaring aan.

Maar o wee! De werkelijkheid corrigeerde deze controverse op een uitermate hardvochtige wijze: gelijk kregen niet de vertegenwoordigers van de democratie, maar gelijk kreeg de vertegenwoordiger van de vermogende elementen. Hij bleek uitstekend op de hoogte van de aanslag die voorbereid werd op de rechten van de democratie, hoewel de vertegenwoordigers daarvan louter de mogelijkheid van zulk een aanslag verontwaardigd van de hand hadden gewezen."

De vertegenwoordiger van de arbeiders, zowel als de vertegenwoordiger van de boeren, brengt dus op een niet mis te verstane wijze zijn mening naar voren uit naam van de geweldige meerderheid van het volk, maar de regering-Kerenski handelt averechts, in het belang van de kapitalisten!

Rolovitsj, de vertegenwoordiger van de kapitalisten, bleek achter de rug van de democratie schitterend geïnformeerd te zijn — precies zoals we steeds hebben kunnen waarnemen en ook nu waarnemen, dat de burgerlijke kranten als de 'Retsj'^[18] en de 'Birzjowka'^[19] uitstekend ervan op de hoogte zijn wat er in de regering-Kerenski aan de hand is.

Waarop wijst dit zo bij uitstek geïnformeerd zijn? Vanzelfsprekend op het feit dat de kapitalisten hun eigen 'achterdeurtjes' hebben en *in feite* de macht in handen houden. Kerenski is de stroman die zij naar voren schuiven zo nu en dan, hoe en wanneer zij dat nodig

achten. De belangen van tientallen miljoenen arbeiders en boeren worden opgeofferd aan de winsten van een handvol geldzakken.

Wat is nu het antwoord van onze sociaal-revolutionairen en mensjewieken op deze schandalige bespotting van het volk? Hebben ze zich soms met een oproep tot de arbeiders en boeren gericht, waarin zij zeggen dat voor Kerenski en diens collega's, na alles wat er gebeurd is, alleen nog maar plaats is in de gevangenis?

God beware ons! De sociaal-revolutionairen en mensjewieken hebben zich, bij monde van de 'Economische Afdeling' die in hun handen is, ertoe beperkt een dreigende resolutie aan te nemen, waarvan wij al gewag hebben gemaakt! In deze resolutie verklaren zij dat de verhoging van de graanprijs door de regering-Kerenski een "*noodlottige* maatregel is, die een *bijzonder zware slag* toebrengt zowel aan de voedselvoorziening als aan het gehele economische leven van het land", en dat deze noodlottige maatregel ten uitvoer werd gelegd met directe '*schending*' van de wet!

Dat zijn de resultaten van de politiek van pacteren, de politiek van het lonken naar Kerenski en van het streven hem te 'ontzien'!

De regering schendt de wet door ten bate van de rijken, de grootgrondbezitters en kapitalisten, een maatregel te nemen die *een noodlottige uitwerking heeft* op de gehele controle, de voedselvoorziening en de sanering van de tot het uiterste ontwrichte financiën — en de sociaal-revolutionairen en mensjewieken blijven maar praten over overeenstemming met de kringen van handel en industrie, blijven maar deelnemen aan besprekingen met Teresjtsjenko en blijven Kerenski ontzien, volstaan met een papieren protestresolutie, die door de regering in alle gemoedsrust ad acta wordt gelegd!!

Juist hier treedt bijzonder aanschouwelijk de waarheid aan het licht dat de sociaal-revolutionairen en mensjewieken het volk en de revolutie hebben verraden en dat de bolsjewieken de werkelijke leiders van de massa's worden, *zelfs* van de sociaal-revolutionaire en mensjewistische massa's.

Want alleen wanneer het proletariaat, met de partij van de bolsjewieken aan het hoofd, de macht veroverd, zou er een einde gemaakt kunnen worden aan het schandelijke optreden van Kerenski en co en zou het werk van de democratische organisaties voor de voedselvoorziening, de verzorging enz., dat door Kerenski en zijn regering wordt *verijdeld*, *weer op gang gebracht kunnen worden*.

De bolsjewieken — het aangehaalde voorbeeld laat het met alle duidelijkheid zien — handelen als vertegenwoordigers van de belangen van het *gehele* volk, staan op de bres voor het verzekeren van de voedselvoorziening en verzorging en voor het bevredigen van de dringendste behoeften van de arbeiders *en de boeren*, tegen de weifelende, besluiteloze, werkelijk verraderlijke politiek van de sociaal-revolutionairen en mensjewieken in, die het land een schandaal heeft opgeleverd met het verhogen van de graanprijzen!

Noten:

[14] *Narodnik*: aanhanger van het narodnikisme, een kleinburgerlijk stroming in de Russische revolutionaire beweging, die vooral in de jaren '60 en '70 van de 19e eeuw een belangrijke invloed had. De narodniki waren voor afschaffing van de alleenheerschappij en voor overdracht van het grootgrondbezit aan de boeren. Zij hadden evenwel geen oog voor de onvermijdelijkheid van de ontwikkeling van kapitalistische verhoudingen in het land, hetgeen hen ertoe bracht de leidende rol van het proletariaat te miskennen en de boeren als de voornaamste revolutionaire kracht te beschouwen. De narodniki zagen de dorpsgemeenschap als een embryo van het socialisme en trachtten de boeren tot strijd tegen de alleenheerschappij te bewegen. Zij gingen daartoe naar de dorpen, 'onder het volk' (*narodnitsjestwo* = onder het volk gaan), waar zij er evenwel niet in slaagden weerklank te vinden. — *Noot van de redactie*

[15] *'Volkssocialisten'* waren leden van de kleinburgerlijke Volkssocialistische Arbeiderspartij, die in 1906 was afgesplitst van de rechtervleugel van de Sociaal-revolutionaire Partij. De volkssocialisten kwamen met gematigde democratische eisen voor de dag, te realiseren binnen het raam van een constitutionele monarchie; zij lieten de eis van socialisatie van de grond, die in het programma van de sociaal-revolutionairen was opgenomen, varen en propageerden de verplichte overdracht van het grootgrondbezit, zij het op basis van schadeloosstelling. — *Noot van de redactie*

[16] *Koelak*: grote boer in het oude Rusland. — *Noot van de redactie*

[17] *'Swobodnaja Zjizn!'* (Vrij Leven): krant van mensjewistische richting, verscheen in Petrograd in september 1917 in plaats van het tijdelijk verboden blad *'Nowaja Zjizn'* (Nieuw Leven), dat vanaf april 1917 in Petrograd uitkwam. — *Noot van de redactie*

[18] *'Retsj'* (De Rede): dagblad, centraal orgaan van de kadettenpartij; het verscheen in Petersburg vanaf februari 1906. Op 8 november 1917 werd het door het Revolutionaire Militaire Comité verboden; het verscheen daarna onder andere namen nog tot augustus 1918. — *Noot van de redactie*

[19] *'Birzjowka'* — *'Birzjowyje Wedomosti'* (Beursberichten): burgerlijk dagblad, dat vanaf 1880 in Petersburg verscheen. De afgekorte naam *'Birzjowka'* werd een begrip waarmee de beginselloosheid en koopbaarheid van de burgerlijke pers werd uitgedrukt. In november 1917 werd het blad verboden. — *Noot van de redactie*

10. De financiële ineenstorting en de maatregelen daartegen

Er is nog een andere kant aan het verhogen van de vaste prijzen voor graan. Deze verhoging betekent een verdere chaotische toename van de uitgifte van papiergeld, een verdere stap in het proces van de toenemende duurte, een versterkte ontwrichting van de financiën en het dichterbij komen van de financiële ineenstorting. Door iedereen wordt toegegeven dat een vergrote emissie van papiergeld de ergste vorm van een gedwongen lening is, dat juist de toestand van de arbeiders, van het armste deel van de bevolking, er het ergst door verslechterd wordt en dat ze het grootste euvel is van de chaos op het gebied van de financiën.

En dan neemt de door sociaal-revolutionairen en mensjewieken gesteunde regering-Kerenski uitgerekend deze maatregel!

Er is voor een serieuze bestrijding van de financiële ontwrichting en van de onvermijdelijke financiële ineenstorting geen andere weg dan die van het op revolutionaire wijze breken met de belangen van het kapitaal en het organiseren van een werkelijk democratische controle, d.w.z. een controle 'van onderop', een controle van de arbeiders en arme boeren op de kapitalisten — de weg, waarvan in onze hele uiteenzetting tot dusverre sprake was.

De onbeperkte emissie van papiergeld werkt speculatie in de hand, maakt het de kapitalisten mogelijk miljoenen aan speculaties te verdienen en legt op die manier aan de noodzakelijke uitbreiding van de productie de grootste moeilijkheden in de weg, want het duurder worden van grondstoffen, machines enz., neemt toe, neemt met sprongen toe. Wat kan daartegen gedaan worden wanneer de door speculatie verworven rijkdommen van de rijken verheimelijkt worden?

Men kan een inkomstenbelasting invoeren met progressief stijgende en zeer hoge tarieven voor de hoge en zeer hoge inkomens. Onze regering heeft deze belasting ingevoerd in navolging van de andere imperialistische regeringen. Deze belasting blijft evenwel in hoge mate een fictie, een dode letter, want in de eerste plaats daalt de waarde van het geld steeds sneller en in de tweede plaats worden er meer inkomsten verzwegen, naarmate speculatie de bron van deze inkomsten vormt en naarmate het zakengeheim beter wordt beschermd.

Om deze belasting effectief te doen zijn en niet fictief te laten blijven is een echte, niet alleen op papier staande controle noodzakelijk. Controle op de kapitalisten is echter onmogelijk wanneer die controle bureaucratisch blijft, want de bureaucratie is zelf met duizenden draden met de bourgeoisie verbonden en vervlochten. Daarom wordt in de West-Europese imperialistische staten, onverschillig of het monarchieën of republieken zijn, de regeling van de financiën uitsluitend bereikt door het instellen van een 'arbeidsdienstplicht', die voor de arbeiders een *militair tuchthuisregiem* of *militaire slavernij* betekent.

Reactionair-bureaucratische controle — dat is het enige middel dat de imperialistische staten kennen, de democratische republieken Frankrijk en Amerika niet uitgezonderd, om de lasten van de oorlog op het proletariaat en de werkende massa's of te wentelen.

De fundamentele tegenstrijdigheid in de politiek van onze regering is juist dat men — om niet in onmin te raken met de bourgeoisie en de 'coalitie' daarmee geen schipbreuk te laten lijden — een reactionair-bureaucratische controle moet instellen, die men evenwel 'revolutionair-democratische' controle noemt, waarbij men het volk onophoudelijk bedriegt en de massa's, die nog maar net het tsarisme ten val hebben gebracht, ergert en verbittert.

Nochtans zouden slechts revolutionair-democratische maatregelen — waardoor juist de onderdrukte klassen, de arbeiders en boeren, juist de massa's in bonden aaneengesloten worden — de mogelijkheid bieden een uitermate doeltreffende controle *op de rijken* in te stellen en met succes strijd te voeren tegen het verheimelijken van inkomsten.

Er wordt getracht het chequeverkeer te bevorderen om daardoor een al te sterke uitgifte van papiergeld in te dammen. Voor de armen is deze maatregel van geen betekenis, want de armen leven toch al van de hand in de tand, hun 'economische kringloop' sluit zich toch al

elke week en ze geven elke week hun karige, moeizaam verdiende stuivers aan de kapitalisten terug. Het chequeverkeer zou voor de rijken van heel grote betekenis kunnen zijn en het zou de staat, vooral in combinatie met maatregelen als het nationaliseren van de banken en het opheffen van het zakengeheim, de mogelijkheid bieden de inkomsten van de kapitalisten *werkelijk te controleren*, hun werkelijk belastingen op te leggen en het financiële systeem werkelijk te ‘democratiseren’ (en het tegelijkertijd ook op orde te brengen).

Het beletsel is hier nu juist de angst om de privileges van de bourgeoisie aan te tasten, de ‘coalitie’ met haar te laten springen. Want zonder waarlijk revolutionaire maatregelen, zonder de meest serieuze dwang zullen de kapitalisten zich aan geen enkele controle onderwerpen, zullen ze hun budgetten niet bekendmaken en zullen ze hun voorraden papiergeld niet ‘ter verrekening’ aan de democratische staat ter beschikking stellen.

In bonden aaneengesloten zouden de arbeiders en boeren, door het nationaliseren van de banken, door het instellen van een voor alle rijken wettelijk voorgeschreven chequeverkeer, door het opheffen van het zakengeheim en door het bestraffen van het verheimelijken van inkomsten met inbeslagneming van het vermogen en dergelijke meer, van de controle uiterst gemakkelijk een doeltreffende en universele zaak kunnen maken, er een controle juist op de rijken van kunnen maken, een controle die bewerkstelligt dat het door de *staatskas* uitgegeven papiergeld weer *daarheen terugvloeit*, en wel *uit de handen van hen* die het hebben, *van hen* die het verstoppen.

Daarvoor is een revolutionaire dictatuur van de democratie nodig, die geleid wordt door het revolutionaire proletariaat, d.w.z. daartoe moet de democratie *daadwerkelijk* revolutionair worden. Daar gaat het helemaal om. Maar dit nu willen onze sociaal-revolutionairen en mensjewieken niet die het volk bedriegen onder de *vlag* van de ‘revolutionaire democratie’ en in werkelijkheid steun verlenen aan de reactionair-bureaucratische politiek van de bourgeoisie, die zich zoals altijd laat leiden door de stelregel ‘après nous le déluge’ — na ons de zondvloed!

We hebben gewoonlijk niet eens in de gaten hoe diep bij ons de antidemocratische gewoonten en vooroordelen met betrekking tot de ‘heiligheid’ van de burgerlijke eigendom ingekankerd zijn. Wanneer een ingenieur of een bankier de inkomsten en uitgaven van een arbeider, gegevens over diens inkomsten en over diens arbeidsproductiviteit openbaar maakt, geldt dat als uitermate gewettigd en gerechtvaardigd. Het komt bij geen mens op daarin een ingreep in het ‘particuliere leven’ van de arbeider te zien, daarin ‘bespioneren of aanbrengen’ door de ingenieur te zien. De burgerlijke maatschappij beschouwt de arbeid en de verdienste van de loonarbeiders als *haar* open boek, dat elke bourgeois te allen tijde gerechtigd is in te zien om de een of andere ‘luise’ van de arbeider, zijn vermeende ‘luiheid’ enz. te onthullen.

En wat te zeggen van de omgekeerde controle? Hoe zou het zijn als de *democratische* staat de vakbonden van employeés, kantoorbedienden en *dienstpersoneel* zou oproepen de inkomsten en uitgaven van de kapitalisten te controleren, er gegevens over openbaar te maken en de regering in de strijd tegen het verheimelijken van inkomsten te ondersteunen?

Wat zou de bourgeoisie dan een wild gekrijs aanheffen over ‘gespioneer’, over ‘aanbrengerspraktijken’! Als de ‘mevrouwen’ de dienstboden controleren, als de kapitalisten de arbeiders controleren acht men dat volkomen in orde, het particuliere leven van de werkende en uitgebuite mensen geldt *niet* als onaantastbaar, de bourgeoisie heeft het recht van elke ‘loonslaaf’ rekenschap te eisen, zijn inkomsten en uitgaven te allen tijde aan de openbaarheid prijs te geven. Maar een poging van de onderdrukten om de onderdrukker te controleren, *diens* inkomsten en uitgaven aan het licht te brengen, *diens* luxe, zij het zelfs in tijden van oorlog, te onthullen, wanneer deze luxe direct tot hongersnood en tot het te gronde gaan van de legers aan het front leidt — o neen, ‘gespioneer’ en ‘aanbrengerspraktijken’ zal de bourgeoisie niet tolereren!

Het komt steeds weer op hetzelfde veer: de heerschappij van de bourgeoisie is *onverenigbaar* met waarachtig revolutionaire, echte democratie. Men kan in de twintigste eeuw in een kapitalistisch land geen revolutionaire democraat zijn *wanneer men bevreesd is* naar het socialisme te gaan.

11. Kan men vooruit gaan wanneer men bevreesd is naar het socialisme te gaan?

Hetgeen tot dusver is uiteengezet kan bij een lezer, die opgevoed is in de gebruikelijke opportunistische gedachtegang van de sociaal-revolutionairen en mensjewieken, gemakkelijk aanleiding geven tot de volgende tegenwerping: de meeste hier geschetste maatregelen zijn in de grond van de zaak geen democratische, maar *reeds* socialistische maatregelen!

Deze gangbare tegenwerping, die schering en inslag is in de burgerlijke, sociaal-revolutionaire en mensjewistische pers (in deze of gene vorm), is een reactionaire verdediging van het achtergebleven kapitalisme, een à la Stroeve opgesmukte verdediging. We zijn nog niet rijp voor het socialisme, het is nog te vroeg om het socialisme 'in te voeren', onze revolutie is een burgerlijke, zo zegt men, — dus moet men de knecht zijn van de bourgeoisie (hoewel de grote burgerlijke revolutionairen van Frankrijk 125 jaar geleden hun revolutie tot een grote revolutie hebben gemaakt door het toepassen van *terreur* tegen alle onderdrukkers, landheren zowel als kapitalisten!).

De tegenover de bourgeoisie zo dienstvaardige marxisten van de koude grond, bij wie zich ook de sociaal-revolutionairen gevoegd hebben en die op deze manier oordelen, begrijpen niet (de theoretische grondslagen van hun opvatting in aanmerking genomen) wat imperialisme is, wat kapitalistische monopolies zijn, wat de staat is en wat revolutionaire democratie is. Want wie dat begrepen heeft zal moeten toegeven dat men niet voorwaarts kan gaan zonder naar het socialisme te gaan.

Iedereen heeft het over imperialisme. Maar imperialisme is niets anders dan monopolistisch kapitalisme.

Dat ook in Rusland het kapitalisme monopolistisch is geworden, daarvan getuigen aanschouwelijk genoeg het kolensyndicaat ('Prodoegol'), het ijzersyndicaat ('Prodamet'), het suikersyndicaat en andere. Dit suikersyndicaat laat wel heel duidelijk zien hoe het monopolistische kapitalisme overgaat in staatsmonopolistisch kapitalisme.

En wat is de staat? Dat is de organisatie van de heersende klasse, in Duitsland bijvoorbeeld die van de jonkers en kapitalisten. Daarom is datgene wat de Duitse Plechanovs (Scheidemann, Lensch e.a.) 'oorlogssocialisme' noemen in werkelijkheid staatsmonopolistisch oorlogskapitalisme of, eenvoudiger en duidelijker uitgedrukt, een militair tuchthuis voor de arbeiders, een militaire bescherming voor de winsten van de kapitalisten.

Nu moet men eens proberen de staat van jonkers en kapitalisten, de staat van landheren en kapitalisten *te vervangen door de revolutionair-democratische* staat, d.w.z. een staat die op revolutionaire manier *alle* privileges afschaft, die er niet voor terugschrikt langs revolutionaire weg de democratie volledig te verwezenlijken. Men zal dan zien dat het staatsmonopolistische kapitalisme in een werkelijk revolutionair-democratische staat onontkoombaar en onvermijdelijk een stap in de richting van het socialisme betekent, ja zelfs meer dan een!

Want wanneer een kapitalistische reuzenonderneming een monopolie wordt, dan betekent dit dat ze het gehele volk bedient. Als dit monopolie staatsmonopolie geworden is, dan betekent dit dat de staat (d.w.z. de gewapende organisatie van de bevolking, in de eerste plaats van de arbeiders en boeren, vooropgesteld dat er een *revolutionaire* democratie is) de hele onderneming leidt — in wiens belang?

Ofwel in het belang van de landheren en kapitalisten; in dat geval gaat het niet om een revolutionair-democratische, maar om een reactionair-bureaucratische staat, om een imperialistische republiek; ofwel in het belang van de revolutionaire democratie; in dat geval *is het inderdaad een stap naar het socialisme*.

Want het socialisme is niets anders dan de volgende stap voorwaarts voorbij aan het staatskapitalistische monopolie. Of met andere woorden: het socialisme is niets anders dan het

staatskapitalistische monopolie dat *ten bate van het gehele volk wordt toegepast* en daardoor *heeft opgehouden* een kapitalistisch monopolie te zijn.

Er is hier geen middenweg. De objectieve loop van de ontwikkeling is van die aard dat men *niet* van de *monopolies* (en de oorlog heeft hun aantal, rol en betekenis vertienvoudigd) vooruit kan gaan zonder naar het socialisme te gaan.

Ofwel is men inderdaad een revolutionaire democraat. In dat geval mag men niet bang zijn voor stappen naar het socialisme.

Ofwel is men bevreesd voor stappen naar het socialisme en veroordeelt ze op de manier van Plechanov, Dan en Tsjernov met het argument dat onze revolutie een burgerlijke is, dat men het socialisme niet kan 'invoeren' en dergelijke meer — en in dat geval zakt men onherroepelijk af naar Kerenski, Miljoekov en Kornilov, d.w.z. men onderdrukt op een *reactionair-bureaucratische manier* de 'revolutionair-democratische' aspiraties van de arbeiders- en boerenmassa's.

Er is geen middenweg.

Daarin nu ligt de voornaamste tegenstrijdigheid van onze revolutie.

Staan blijven kan men niet — noch in de geschiedenis in het algemeen, noch in tijden van oorlog in het bijzonder. Men moet hetzij vooruit-, hetzij achteruitgaan. Vooruitgaan in het Rusland van de 20ste eeuw, dat langs revolutionaire weg de republiek en de democratie heeft veroverd, is *onmogelijk zonder* naar het socialisme *te gaan*, zonder *stappen* in de richting van het socialisme te doen (stappen die door het peil van de techniek en van de cultuur zijn bedongen en er door bepaald worden: in het boerenbedrijf kan men het machinale grootbedrijf niet 'invoeren', in de suikerfabricage kan men dit niet afschaffen).

Als men evenwel bang is om vooruit te gaan, *dan betekent dat* achteruitgaan, wat de heren Kerenski's, daarbij op een zotte wijze door de Tsereteli's en Tsjernovs geholpen, tot grote vreugde van de Miljoekovs en Plechanovs ook inderdaad bezig zijn te doen.

De dialectiek van de geschiedenis is juist dat de oorlog, die de verandering van het monopolistische kapitalisme in het staatsmonopolistische kapitalisme ontzaglijk heeft versneld, *daardoor* de mensheid bijzonder dicht bij het socialisme heeft gebracht.

De imperialistische oorlog is de vooravond van de socialistische revolutie. En dat niet alleen omdat de oorlog met zijn verschrikkingen de proletarische opstand verwekt — er is geen opstand die het socialisme tot stand kan brengen, wanneer het niet economisch rijp geworden is — , maar omdat het staatsmonopolistische kapitalisme de volledige *materiële* voorbereiding van het socialisme is, de *trap* die er direct *aan vooraf gaat*, want er *bestaat* op de historische ladder tussen deze trede en die, welke socialisme heet, *geen enkele tussentrede meer*.

Onze sociaal-revolutionairen en mensjewieken benaderen het vraagstuk van het socialisme op een doctrinaire wijze, vanuit het standpunt van een door hen uit het hoofd geleerde en slecht begrepen doctrine. Ze stellen het socialisme voor als iets van een verre, onbekende, duistere toekomst.

Maar het socialisme kijkt nu reeds door alle vensters van het moderne kapitalisme naar ons; in elke maatregel van enige omvang die op basis van dit jongste kapitalisme een stap voorwaarts betekent, tekenen de omtrekken van het socialisme zich direct, *in de praktijk* af.

Wat is algemene arbeidsplicht?

Dat is een stap voorwaarts op de basis van het jongste monopolistische kapitalisme, een stap naar het reguleren van het economische leven in zijn geheel, volgens een bepaald algemeen plan, een stap ter besparing van arbeid van het volk, ter voorkoming van zinloze verspilling van deze arbeid door het kapitalisme.

In Duitsland stellen de jonkers (grootgrondbezitters) en kapitalisten de algemene arbeidsplicht in, die dan onvermijdelijk een militair tuchthuis voor de arbeiders wordt.

Maar neem nu eens dezelfde instelling en denk eens na over wat ze zou betekenen in een revolutionair-democratische staat. De door de Sovjets van Arbeiders-, Soldaten- en Boerenafgevaardigden ingestelde, geregelde en geleide algemene arbeidsplicht is *nog* geen socialisme, maar *reeds geen* kapitalisme *meer*. Dit is een geweldige *stap* naar het socialisme, een zodanige stap dat men — het behoud van de volledige democratie vooropgesteld — van deze stap al niet meer naar het kapitalisme zou kunnen terugkeren zonder op een ongekende wijze geweld te plegen tegenover de massa's.

12. De oorlog en de strijd tegen de ontwrichting

In verband met het vraagstuk van maatregelen ter bestrijding van de naderende catastrofe zouden wij hier een andere, uiterst belangrijke kwestie willen belichten, nl. die van het verband tussen binnenlandse en buitenlandse politiek of, anders uitgedrukt, die van de verhouding tussen een imperialistische veroveringsoorlog en een revolutionaire, proletarische oorlog, tussen een misdadige roofoorlog en een rechtvaardige democratische oorlog.

Alle door ons geschetste maatregelen ter bestrijding van de catastrofe zouden, zoals wij al hebben opgemerkt, het verdedigingspotentieel of, anders gezegd, de militaire macht van het land buitengewoon versterken. Dit aan de ene kant. Maar aan de andere kant kan men deze maatregelen niet in de praktijk brengen zonder de veroveringsoorlog om te zetten in een rechtvaardige oorlog, zonder de oorlog, die de kapitalisten in het belang van de kapitalisten voeren, om te zetten in een oorlog die het proletariaat in het belang van alle werkende en uitgebuite mensen voert.

Inderdaad, nationalisatie van de banken en syndicaten zou, gecombineerd met opheffing van het zakengeheim en controle door de arbeiders op de kapitalisten, niet alleen een reusachtige besparing van arbeid van het volk betekenen, zou niet alleen de mogelijkheid bieden krachten en middelen te besparen, maar zou ook verbetering van de toestand van de werkende *massa's*, van de meerderheid der bevolking betekenen. Zoals iedereen weet is in een moderne oorlog de economische organisatie van doorslaggevende betekenis. Er is in Rusland voldoende graan, steenkool, aardolie en ijzer; in dit opzicht is onze situatie beter dan die van welk ander oorlogvoerend Europees land ook. Door het bestrijden van de ontwrichting met de genoemde middelen, door het mobiliseren van de *massa's* tot zelfstandig handelen in deze strijd, door het verbeteren van hun toestand en door het nationaliseren van banken en syndicaten zou Rusland gebruik kunnen maken van zijn revolutie en van zijn democratie om het land op een onvergelijkelijk hogere trap van economische organisatie te brengen.

Als de sociaal-revolutionairen en mensjewieken, in plaats van een 'coalitie' aan te gaan met de bourgeoisie, die alle controlemaatregelen dwarsboomt en de productie saboteert, in april de overdracht van de macht aan de sovjets ten uitvoer hadden gelegd en als ze hun inspanningen hadden gericht niet op de 'ministers-mallemolen', niet op het bureaucratisch naast de kadetten bezetten van en blijven zitten op de zetels van ministers, onderministers enz., enz., maar op het leiding geven aan de arbeiders en boeren bij *hun* controle *op* de kapitalisten, bij hun *oorlog tegen* de kapitalisten, dan zou Rusland thans een land zijn dat bezig was zijn economische leven volledig om te vormen: de grond zou aan de boeren toebehoren en de banken zouden genationaliseerd zijn, d.w.z. Rusland zou *in dit opzicht* (en dat zijn uitermate belangrijke economische grondslagen van het moderne leven) *hogere* staan dan alle overige kapitalistische landen.

Het verdedigingspotentieel, de militaire macht van een land *met* genationaliseerde banken is *groter* dan die van een land, waar de banken in particuliere handen blijven. De militaire macht van een agrarisch land, waar de grond zich in handen van boerencomités bevindt, is *groter* dan die van een land waar de grond het eigendom is van landheren.

Men beroept zich voortdurend op het heldhaftige patriottisme van de Fransen in de jaren 1792-1793 en op de wonderen van militaire heldenmoed die zij hebben volbracht. Men vergeet evenwel de materiële, historisch-economische voorwaarden die deze wonderen pas mogelijk hebben gemaakt. De werkelijk revolutionaire afrekening met het overleefde feodalisme, de overgang van het gehele land naar een hogere productiewijze, naar het vrije grondbezit van de boeren, een overgang die met een waarlijk revolutionair-democratische snelheid, vastberadenheid, energie en overgave plaats had — dat waren de materiële, economische voorwaarden, die Frankrijk met een 'wonderbaarlijke' snelheid hebben gered, doordat ze zijn economische grondslag hebben *omgevormd* en *vernieuwd*.

Het voorbeeld van Frankrijk leert ons slechts één ding: om Rusland in staat te stellen zich te verdedigen, om ook in Rusland ‘wonderen’ van heldendom van de massa’s te bereiken, moet men met een ‘jakobijnse’ meedogenloosheid al het oude wegvagen en Rusland *economisch* vernieuwen en omvormen. Dat kan in de 20ste eeuw echter niet geschieden door het uit de weg ruimen van het tsarisme alleen (Frankrijk heeft zich 125 jaar geleden al niet daartoe beperkt). Dat kan zelfs niet teweeggebracht worden door het langs revolutionaire weg afschaffen van het grootgrondbezit alleen (zelfs dat hebben we niet gedaan, want de sociaal-revolutionairen en mensjewieken hebben de boeren verraden!), door het overdragen van de grond aan de boeren alleen. Want we leven in de 20ste eeuw; de heerschappij over de grond *zonder de heerschappij over de banken* is niet voldoende om het leven van het volk te kunnen omvormen en vernieuwen.

De materiële vernieuwing van Frankrijk, de vernieuwing van zijn productie aan het eind van de 18de eeuw ging hand in hand met de politieke en geestelijke vernieuwing, met de dictatuur van de revolutionaire democratie en van het revolutionaire proletariaat (waar de democratie zich niet van afzonderde en dat nog nagenoeg volledig met haar versmolten was), met de niets ontziende oorlog die aan alles wat reactionair was werd verklaard. Het gehele volk en vooral de massa’s, d.w.z. de *onderdrukte* klassen, waren aangegrepen door een grenzeloze revolutionaire geestdrift. *Allen* beschouwden de oorlog als een rechtvaardige verdedigingsoorlog, en dat *was hij in feite ook*. Het revolutionaire Frankrijk verdedigde zich tegen het reactionair-monarchistische Europa. Niet in de jaren 1792-1793, maar vele jaren later, *na* de overwinning van de reactie in het land zelf, veranderde de contrarevolutionaire dictatuur van Napoleon de verdedigingsoorlogen van Frankrijk in veroveringsoorlogen.

En in Rusland? Wij gaan door met het voeren van een imperialistische oorlog, in het belang van de kapitalisten, in bondgenootschap met de imperialisten, in overeenstemming met de geheime verdragen die de *tsaar* met de kapitalisten van Engeland enz. heeft gesloten en waarin hij de Russische kapitalisten de uitplundering van vreemde landen, Constantinopel, Lvov, Armenië enz. heeft beloofd.

De oorlog blijft van de kant van Rusland een onrechtvaardige, een reactionaire, een veroveringsoorlog, zolang Rusland niet een rechtvaardige vrede aanbiedt en zolang het niet met het imperialisme breekt. Het sociale karakter van een oorlog, zijn ware betekenis, wordt niet bepaald door de omstandigheid waar de vijandelijke troepen zich bevinden (zoals de sociaal-revolutionairen en mensjewieken denken, die tot de primitiviteit van een ongeletterde boer afzakken). Het karakter van een oorlog wordt bepaald door de *politiek* die door de oorlog wordt voortgezet (‘de oorlog is louter een voortzetting van de politiek’), door de *klasse* die de oorlog voert en door de doeleinden die haar daarbij voor ogen staan.

Men kan de massa’s niet meeslepen in een roofoorlog gebaseerd op geheime verdragen en dan ook nog van hun kant enthousiasme verwachten. De verst ontwikkelde klasse van het revolutionaire Rusland, het proletariaat, ziet steeds duidelijker het misdadige van deze oorlog in, en niet alleen is de bourgeoisie niet in staat geweest de massa’s deze overtuiging te ontnemen, maar integendeel, het inzicht dat deze oorlog een misdaad is wordt groter. Het proletariaat van de *beide hoofdsteden* van Rusland is definitief internationalistisch geworden!

Hoe kan er dan sprake zijn van massale geestdrift voor de oorlog!

Binnenlandse en buitenlandse politiek — het een is onverbreekelijk met het ander verbonden. Men kan het land niet tot verdediging in staat maken zonder het grootst mogelijke heldendom van het volk, dat moedig en vastberaden de grote economische omvormingen ten uitvoer legt. En men kan onder de massa’s geen heldendom opwekken zonder met het imperialisme te breken, zonder alle volken een democratische vrede aan te bieden, zonder op die manier de roofzuchtige, misdadige veroveringsoorlog te veranderen in een rechtvaardige, revolutionaire verdedigingsoorlog.

Slechts een resolute en consequente breuk met de kapitalisten op het gebied van de binnenlandse zowel als van de buitenlandse politiek kan onze revolutie en ons land, dat door het imperialisme in een ijzeren greep wordt gehouden, redden.

13. De revolutionaire democratie en het revolutionaire proletariaat

Als de democratie van het tegenwoordige Rusland werkelijk revolutionair wil zijn, moet ze in een zo nauw mogelijk bondgenootschap met het proletariaat optrekken en de strijd van de proletariërs als de enige tot het einde toe revolutionaire klasse ondersteunen.

Tot dit resultaat komt men, wanneer men het vraagstuk onderzoekt wat de strijdmiddelen moeten zijn tegen de onafwendbare catastrofe, die onvoorstelbare afmetingen dreigt aan te nemen.

De oorlog heeft zo een onmetelijke crisis doen ontstaan, heeft zoveel gevergd van de materiële en morele krachten van het volk, heeft de gehele moderne organisatie van de maatschappij zulke slagen toegebracht, dat de mensheid zich geplaatst ziet voor de keuze: of ondergaan of haar lot toevertrouwen aan de meest revolutionaire klasse, teneinde langs de snelste en meest radicale weg over te gaan naar een hogere productiewijze.

Als gevolg van een reeks van historische oorzaken — de grotere achterlijkheid van Rusland, de bijzondere moeilijkheden die de oorlog voor het land heeft veroorzaakt, de vergevorderde verrotting van het tsarisme en de buitengewoon levendige tradities van het jaar 1905 — is in Rusland de revolutie eerder dan in andere landen uitgebroken. De revolutie heeft bewerkstelligd dat Rusland binnen enkele maanden voor wat zijn *politieke* systeem betreft de ontwikkelde landen heeft ingehaald.

Dat is echter nog te weinig. De oorlog is onverbiddelijk en stelt met meedogenloze scherpte de kwestie aan de orde: óf ondergaan óf de ontwikkelde landen *ook economisch* inhalen en voorbijstreven.

Dit is mogelijk. We hebben immers de kant-en-klare ervaring van een groot aantal ontwikkelde landen, de kant-en-klare resultaten van hun techniek en cultuur voor ons. We vinden een morele steun in het groeiende protest tegen de oorlog in Europa, in de atmosfeer van de groeiende proletarische wereldrevolutie. We worden aangespoord, aangedreven door de voor de tijd van een imperialistische oorlog uiterst zeldzame revolutionair-democratische vrijheid.

Ondergaan of met volle kracht voorwaarts stormen. Zo stelt de geschiedenis het vraagstuk aan de orde.

En de verhouding van het proletariaat tot de boeren op zo'n moment bevestigt — met de nodige wijzigingen — de oude bolsjewistische stelling dat de boer aan de invloed van de bourgeoisie moet worden ontrukkt. Alleen daarin ligt de waarborg voor het redden van de revolutie.

De boer echter is de numeriek sterkste vertegenwoordiger van de gehele kleinburgerlijke massa.

Onze sociaal-revolutionairen en mensjewieken hebben een reactionaire rol op zich genomen, namelijk de boer onder de invloed van de bourgeoisie te houden, de boer te brengen tot een coalitie met de bourgeoisie en niet met het proletariaat.

De massa's leren snel uit de ervaringen van de revolutie. En de reactionaire politiek van de sociaal-revolutionairen en mensjewieken lijdt schipbreuk: in de sovjets van de beide hoofdsteden werden ze verslagen.^[20] In de beide kleinburgerlijk-democratische partijen groeit de 'linkse' oppositie. In Petrograd heeft de stedelijke conferentie van de sociaal-revolutionairen op 10 september 1917 een tweederdenmeerderheid voor de *linkse* sociaal-revolutionairen opgeleverd, die geneigd zijn tot een bondgenootschap met het proletariaat en het bondgenootschap (de coalitie) met de bourgeoisie van de hand wijzen.

De sociaal-revolutionairen en mensjewieken herhalen de bij de bourgeoisie geliefde vergelijking: bourgeoisie en democratie. Een dergelijke vergelijking is echter in de grond van de zaak even onzinnig als die tussen pond en el.

Er bestaat zoiets als een democratische bourgeoisie en er bestaat zoiets als een burgerlijke democratie. Alleen volslagen onwetendheid zowel inzake de geschiedenis als inzake de politieke economie kan dit loochenen.

De sociaal-revolutionairen en mensjewieken hebben deze verkeerde vergelijking nodig om het onbetwistbare feit te *verhullen*, dat er tussen de bourgeoisie en het proletariaat een *kleine burgerij* staat. Deze schommelt als gevolg van haar economische klassenpositie onvermijdelijk tussen de bourgeoisie en het proletariaat heen en weer.

De sociaal-revolutionairen en mensjewieken willen de kleine burgerij tot een bondgenootschap met de bourgeoisie bewegen. Daarin bestaat het wezen van hun hele 'coalitie', van de hele coalitieregering, van de hele politiek van Kerenski, deze typische half-kadet. Na een half jaar revolutie heeft deze politiek volledig schipbreuk geleden.

De kadetten glunderen van leedvermaak: nu heeft dus de revolutie schipbreuk geleden, nu heeft de revolutie het dus *niet* klaargespeeld met de oorlog noch met de ontwrichting.

Dat is niet waar. Schipbreuk geleden hebben de *kadetten* en de *sociaal-revolutionairen samen met de mensjewieken*, want dit blok (dit bondgenootschap) heeft Rusland een half jaar geregeerd, het heeft in dat halve jaar de ontwrichting versterkt en de militaire situatie verwarder en moeilijker gemaakt.

Hoe vollediger de ineenstorting van het *bondgenootschap* van de bourgeoisie met de *sociaal-revolutionairen en mensjewieken is*, des te sneller zal het volk *leren* en des te gemakkelijker zal het de *juiste* uitweg vinden, namelijk het bondgenootschap van de arme boeren, d.w.z. van de meerderheid van de boeren, met het proletariaat.

Noten:

[20] Lenin doelt hier op de overwinning van de bolsjewieken in de sovjets van Petrograd (op 13 september) en in die van Moskou (op 18 september 1917), waardoor in beide organen de meerderheid uit aanhangers van de bolsjewieken was komen te bestaan. — *Noot van de redactie*